

Kentsel Açık ve Yeşil Alan Planlamasında Katılımcılık Görüşlerini Birlikte Kullanan Uluslararası Çalışmaların Bibliyometrik Analizi

Bibliometric Analysis of International Studies Combining Urban Open Green Space Planning with Participation Perspectives

Eda KAYA¹ , Osman UZUN²

öz

Kentsel açık yeşil alanlar, özellikle pandeminin ardından daha fazla önem kazanmıştır. İngilizce karşılığı "urban open and green space" literatürde yer bulmaktadır. Sürdürülebilir açık yeşil alanların planlaması, çevresel koruma önlemlerinin benimsenmesi, doğal ekosistemlerin tahrip edilmesinin minimum seviyeye indirilmesine katkı sağlamaktadır. Günümüzde verilerden anlamlı bilgilerin çıkarılması konusundaki çaba hızla artmaktadır. Bu süreçte, büyük veriden anlamlı bilgiler elde etmek için araştırmacıların özellikle vurguladığı yöntem olan görselleştirme, son zamanlarda büyük ilgi görerek çeşitli alanlarda yaygınlaşmaya başlamıştır. Bibliyometri analizi çalışmalarının sonucunda ortaya çıkan karmaşık ilişkilerin görselleştirilmesi, bu görselleştirme yaklaşımlarının araştırılıp incelenmesiyle, veri madenciliği alanında giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Son yıllarda, akademik araştırmalarda bibliyometrik analiz yöntemi yaygın olarak kullanılmaktadır. Bibliyometrik analiz yöntemi, bilimsel yayınlar, yazarlar, tezler/makalelerin sayısı, yayın yerleri, yılları gibi temel ölçütleri inceleyerek ayrıntılı bir inceleme-değerlendirme sürecini içermektedir. Bu çalışma, uluslararası literatürde "kentsel açık yeşil alan planlaması" ve "katılımcılık" kavramlarının birleştiği çalışmaların bibliyometrik analizini gerçekleştirmeyi amaçlamaktadır. 5 Ekim 2022 tarihinde Web of Science (WOS) veri tabanında yer alan 2010-2022 yıllarındaki kayıtlar titizlikle incelenerek başlık, özet, anahtar kelimeler sınırlamalarıyla özetlenmiştir. Bu çalışmaların içeriği, yayın yılı, yazarlar, konu kategorileri, kurumsal bağlantılar, coğrafi kökenler, anahtar terimler, referanslar gibi faktörleri içermekte ve kapsamlı bir veri seti üzerinde gerçekleştirilerek incelenmiştir. (WOS) veri tabanından alınan veriler, VOSviewer programına aktararak elde edilen verilerle "ortak yazarlık" ve "birlikte bulunma" analizleri gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen analiz sonuçlarında, kentsel açık yeşil alan planlamasında katılımcılık konularında en yoğun çalışmaların 2020-2021 yıllarında (15 makale) yayınlandığı, en fazla (34 çalışma) yayın olan kaynağın "Elsevier" dergisi olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, öne çıkan ülkeler Avustralya, Çin iken, Türkiye'nin 8 çalışmayla 9. sırada bulunduğu görülmektedir. Yapılan bibliyometrik ağ analiz sonuçları, kentsel açık yeşil alan planlamasında katılımcılık konularında uluslararası literatürün nasıl geliştiğini değerlendirmek için kullanılarak gelecekte yapılacak çalışmalara ışık tutma amacını taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kentsel açık yeşil alanlar, Katılımcılık, Web of Science, VOSviewer, Bibliyometrik Analiz.

ABSTRACT

Urban green spaces have grown in significance, especially post-pandemic. The term "urban open and green space" is established in academic literature. Planning sustainable green spaces contributes to environmental protection and limits harm to ecosystems. The pursuit of valuable insights from data has surged. Visualization, endorsed by scholars, is gaining attention across disciplines. Visualizing intricate relationships from bibliometric studies is vital in data mining. Bibliometric analysis is now widespread in academia, involving thorough

¹ Corresponding Author: (Doctorant), Düzce Üniversitesi, Orman Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, edakaya.8100@gmail.com, ORCID ID: 0000-0003-4539-1685

² (Prof. Dr.), Düzce Üniversitesi, Orman Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, osmanuzun@düzce.edu.tr, ORCID ID:0000-0002-7588-9524

scrutiny of scientific publications, authors, theses/articles, sources, and years of publication. This study aims to conduct a bibliometric analysis of studies that converge the concepts of “urban open green space planning” and “participation” in international literature. Records from the Web of Science (WOS) database between 2010 and 2022, meticulously examined with title, abstract, and keyword restrictions, have been summarized. The content of these studies, along with publication years, authors, subject categories, institutional affiliations, geographical origins, keywords, and references, has been extensively examined for evaluation purposes. Data from the (WOS) were analyzed using VOSviewer to study “collaborative author-ship” and “co-occurrence.” The results show that the most extensive research in urban open green space planning with participation was published in 2020-2021 (15 articles). The “Elsevier” journal had the highest number of publications (34 studies). Noteworthy countries in this field are Australia and China, while Turkey ranks 9th with 8 studies. These bibliographic findings help assess the evolution of international literature on urban open green space planning with participation and guide future research.

Keywords: Urban open green spaces, Participation, Web of Science, VOSviewer, Bibliometric Analysis.

GİRİŞ:

Varlığını sürdürdüğümüz dünyada her şey bir değişim halindedir. Değişimin engellenemez olgusu ve etkisi üzerine kentler tarihsel süreç içerisinde pek çok değişim ve dönüşüm geçirerek günümüzdeki konumlarına ulaşmışlardır. İnsanlığın her zaman ev sahipliği yapmıştır. Dünyanın dört bir yanındaki şehirlerin sürekli büyümesi, kentsel dokunun genişlemesine neden olmakta, bu ise küresel olarak, 2050 yılına kadar nüfusun %70'inin kentsel alanlarda yaşaması anlamına gelmektedir (Leridon, 2020). Kentsel açık yeşil alanlar kentlerin estetik, ekolojik, toplumsal ve mimari yapısının en temel taşı olup, kent yaşam kalitesini artırmaları açısından önemlidir. Kentsel yaşamın vazgeçilmez bir unsuru olarak, açık ve yeşil alanların önemi ve gerekliliği göz ardı edilemez bir gerçektir. Bu alanları korumak için daha fazla yatırıma ihtiyaç duyulmakta ve paydaşlar için giderek daha çekici hale gelmektedir. Sonuç olarak, kentlerde açık ve yeşil alanlar çok daha değer kazanmaktadır. Bu nedenle, sürdürülebilir kalkınma politikaları ve mekânsal planlama dünyadaki tüm büyük şehirler için elzemdir. Bu bağlamda, sürdürülebilir kalkınma politikalarının ve mekânsal planlamanın, küresel çaptaki metropoller için stratejik bir zorunluluk olduğu argümanını desteklemek amacıyla planlama hiyerarşisi ve konu akışı perspektifinden ele alındığında, açık ve yeşil alan planlamasının bu süreç içindeki merkezi rolü, kalkınma politikaları ve mekânsal planlama stratejileri bağlamında daha derinlemesine bir anlayış sunmaktadır. Bu, şehir planlama uygulamalarının kapsamlı bir çerçevesini çizerek, sürdürülebilir kent gelişimini destekleyen entegre bir yaklaşımı vurgulamaktadır. Açık ve yeşil alanlar, bireylerin doğayla temas kurma şansının yanı sıra oyunlar, yürüyüşler, spor etkinlikleri, kültürel etkinlikler ve sosyal etkileşimler gibi çeşitli aktivitelere katılmalarına imkân tanımaktadır. Açık ve yeşil alanlar, kentsel çevrede izole birer unsurdan ziyade, sürekli ve işlevsel bir yapı oluşturarak kentin açık ve yeşil alan sistemini bütünleştiren önemli öğelerdir. Bu bağlamda, Lynch'in “Görülen Dünya” teorisine dayanarak ifade etmek gerekirse, açık ve yeşil alanlar bireysel unsurların ötesinde bir bütün olarak algılanabilir, anlam taşıyan bir ağ oluşturarak kentin açık ve yeşil alan sistemini şekillendirmektedir (Lynch, 1960). Bu alanlar, yalnızca çok yönlü ve sistemli bir planlama yaklaşımı ile beklenen işlevleri başarılı bir şekilde yerine getirebilmektedir. Açık yeşil alanlar, kentleşme durumuna ve nüfus artışına göre sürekli revize edilmesi gereken alanlar olup, uzun dönemli, sürdürülebilir planlama çalışmaları, geri besleme ve revizelere açık olarak tasarlanmalıdır (Friedman ve Lee, 2017). En geniş tanımıyla açık ve yeşil alanlar, binalar / kapalı mekanlar dışındaki tüm alanları ifade etmektedir (Akıncı, 1981). Örneğin, ormanlar, mezarlıklar, ev bahçeleri, meydanlar, tarım alanları, katı atık depolama alanları, hayvanat bahçeleri, golf sahaları, geçici toplanma alanları, sulak alanlar, fidanlıklar, maden sahaları, mahalle parkları vb. tüm donanımlar açık ve yeşil alan tanımına girmektedir. Kentlerdeki açık ve yeşil alan planlaması ile katılımcılık görüşleri tarihsel gelişimleri açısından birbirini önemli ölçüde ve derinlemesine etkileyen ve bir araya getiren iki anahtar kavramdır. Bu görüşler uzun bir tarihsel gelişim sürecinde birbirleriyle yoğun şekilde etkileşimde bulunmuş ve bu süreçte bu iki temel kavramın birleştirilmesi ve bir araya getirilmesi, kentsel çevre yönetimi ve katılımcı karar alma süreçleri üzerinde büyük bir öneme sahip olmuştur. Açık ve yeşil alan planlaması, kentlerin

sürdürülebilir gelişimi ve toplumların refahı için kritik öneme sahiptir. Bu planlama, kentsel alanlarda yeşil alanların korunması, oluşturulması ve etkin bir şekilde kullanılması için stratejik bir çerçeve sunmaktadır. Ancak, bu planlama sürecinde toplumun ihtiyaçları, beklentileri ve değerleri dikkate alınmazsa, planlar uygulanabilirliklerini yitirebilir ve toplumun katılımını sağlayamaz hale gelebilmektedir.

Katılımcılık ise, karar alma süreçlerine toplumun aktif katılımını vurgulamaktadır. Bu, yerel sakinlerin, paydaşların ve diğer ilgili tarafların kentsel kararların şekillendirilmesine etkin bir şekilde katılmasını içermektedir. Katılımcılık, demokratik değerlerin güçlendirilmesi, toplumun sahiplenme duygusunun artırılması ve kentsel projelerin daha geniş bir toplumsal tabanla uyumlu hale getirilmesi açısından önemlidir. Bu iki kavram arasındaki etkileşim, açık ve yeşil alan planlamasının katılımcılık ilkelerini içermesi ve toplumun bu süreçlere etkin bir şekilde dahil edilmesini sağlamasıyla ortaya çıkmaktadır. Toplumun açık ve yeşil alanlar konusundaki görüşleri, ihtiyaçları ve tercihleri, planlama sürecine entegre edildiğinde, elde edilen planlar daha kapsayıcı, sürdürülebilir ve toplumun beklentilerine daha uygun hale gelmekte, bu da kentsel çevre yönetimi ve karar alma süreçlerinin daha demokratik, adil ve etkili olmasına katkı sağlamaktadır. Bu çalışmanın amacı, kentsel açık ve yeşil alan planlamasında katılımcı görüşlerin bir araya getirildiği uluslararası çalışmaların bibliyometrik analizini yaparak, bu alandaki ana eğilimleri ve literatürdeki boşlukları ortaya koymaktır. 5 Ekim 2022 tarihinde Web of Science (WOS) veri tabanında yer alan 2010-2022 yıllarındaki kayıtlar titizlikle incelenerek başlık, özet, anahtar kelimeler sınırlamalarıyla özetlenmiştir. Bu çalışmaların içeriği, yayın yılı, yazarlar, konu kategorileri, kurumsal bağlantılar, coğrafi kökenler, anahtar terimler, referanslar gibi unsurlar geniş bir değerlendirme amacıyla incelenmiştir. Bu çalışma, kentsel planlama literatürüne katılımcılık perspektifinden bir bakış sunarak, kentsel açık ve yeşil alan planlamasında yapılacak gelecekteki araştırmalar için bir temel oluşturmayı amaçlamaktadır. Araştırmanın bulgularının, kentsel planlamacılara, yerel yönetimlere ve diğer ilgili paydaşlara, katılımcılık odaklı stratejilerin yeşil alan planlamasında nasıl etkili bir şekilde uygulanabileceği konusunda değerli bilgiler sunacağı düşünülmektedir. Literatür taraması sonucunda, kentsel açık ve yeşil alan planlaması ile katılımcılık kavramlarını bir arada ele alan bibliyometrik analize rastlanmadığı görülmüştür. Rekreasyon kavramının (boş zamanı değerlendirme, sürdürülebilir turizm vb.) bahsedildiği çalışma örnekleri (Çıvık ve Oktay, 2021; Gözen, 2020) sınırlı sayıda mevcut olup literatürde yerini almaktadır. Bu çalışma, kentsel açık ve yeşil alan planlaması literatüründeki eksiklikleri gidermek amacıyla Web of Science veri tabanını kullanmıştır. Bu kapsamda yürütülen çalışma, kentsel açık ve yeşil alan planlaması ile katılımcılık kavramını bir araya getiren çalışmaları derleyerek mevcut durumu ortaya koymayı, bu çalışmaları çeşitli parametreler açısından inceleyerek öne çıkan özelliklerini belirlemeyi ve alan yazınına katkıda bulunmayı hedeflemektedir. Bu bağlamda, mevcut çalışma, kentsel açık ve yeşil alan planlamasıyla katılımcılık kavramının daha iyi anlaşılması ve gelecekteki araştırmaların yol haritasının belirlenmesi ile alan yazınına nasıl bir katkı sağlayabileceğinin analiz edilmesi açısından önemlidir. Ayrıca 21. Yüzyılda katılımcılığın farklı boyutlarda hayata geçirilmesine ilişkin örneklerin (Çevresel Etki Değerlendirmesi raporları, mekânsal planlar, büyükşehir, il belediye karar süreçleri, kent konseyleri vb.), belirtilen alana ilişkin nasıl olabileceği yönünde de bir altlık oluşturulması hedeflenmiştir.

1. Kentsel Açık ve Yeşil Alan Planlaması ve Katılımcılık Görüşlerine İlişkin Literatür

Rakhshandehroo ve Yusof (2014)'e göre, kentsel açık ve yeşil alanlar, doğal ya da yarı doğal ekosistemlerin insan etkisiyle dönüştüğü kentsel alanlardır. Kentsel açık alanların; giderek artan şehirleşmede, yaşam kalitesi için stratejik bir öneme sahip olduğu savunulmaktadır. Hava ve su temizliğinin yanı sıra, rüzgâr ve gürültüyü azaltma ile mikro iklim düzenleme gibi çevresel hizmetlerin yanında, kent sakinlerinin mutluluğunu ve refahını artırmak adına sosyal ve psikolojik destekler de sunulmaktadır (Chiesura, 2004). Açık ve yeşil alanlar tüm ülkeler tarafından önemle ele alınan,

araştırılan ve geliştirilerek geleceğe taşınmaya çalışılan önemli ekosistemlerdir. Çoğu insan için açık ve yeşil alan etkinlikleri, hareketliliklerinin önemli bir bölümünü temsil etmektedir. Kent sakinlerinin yaşam kalitesi için mahallelerinde veya yakınlarında kaliteli rekreasyon alanlarına erişim oldukça kritik bir faktör olup çok önemlidir (Bell, 2010). Bu tür alanların varlığı insanların açık havada zaman geçirmelerine (örneğin, parklar, ormanlar), doğal cazibe merkezlerini keşfetmelerine (örneğin, göletler, dağlık alanlar), doğal ekosistemler hakkında bilgi sahibi olmalarına (örneğin, eğitim merkezleri, doğa rezervleri) ve pozitif etkilere katkıda bulunan yerlere bağlanmalarına olanak tanıyıp, birçok fırsat sağlamaktadır. Bu alanlar, insanların fiziksel sağlığını güçlendirmek, topluluk bağlarını güçlendirmek, çevre bilincini artırmak, ekonomik fırsatlar yaratmak, doğal çeşitliliği korumak ve zihinsel sağlığı iyileştirmek gibi bir dizi olumlu etkiye ev sahipliği yapmaktadır (Cartwright ve Mitten, 2017; Otto ve Pensini, 2017). Son zamanlarda 20 ülkede gerçekleştirilen bir araştırmaya göre, kentsel çevrelerde doğal alanların daha yoğun bulunduğu hem yeşil hem de mavi alanlara sahip olan bölgelerde yaşayan insanların, daha yüksek refah düzeyleri bildirdiği gözlemlenmiştir (White, 2019). Bu kentsel yeşil alanlar, meşçere, ağaçlık, çalılık gibi zengin bitki örtüsüne sahip bölgeleri içermektedir. Kentsel mavi alanlar, kent içindeki su bölgeleri ve alanları, su kaynakları, su sistemleri, su manzaraları, göletler ve su ekosistemleri gibi unsurları içermektedir. Bu doğal öğeler, insan sağlığına ve refahına olumlu katkılarda bulunarak, kentsel doğanın önemli bileşenleri arasında yer almaktadır (Olive ve Wheaton, 2021; Smith vd., 2021).

Kentlerdeki doğal alanları, parkları ve bahçeleri ziyaret etmek, genellikle insanların fiziksel ve zihinsel sağlığına bir dizi olumlu etki sağlamaktadır. Bu ziyaretler sonucunda insanların kaygı ve stres seviyelerinin azalmasına, obezite, diyabet gibi sağlık sorunlarının riskinin düşmesine ve depresyon gibi zihinsel sağlık sorunlarının azalmasına katkıda bulunduğu belirlenmiştir (Berdejo-Espinola vd., 2021; Saadi vd., 2020). Kentsel açık ve yeşil alanlar, kent sakinlerine yukarıda bahsedildiği üzere çok çeşitli faydalar sağlamakla beraber çevresel, sosyal ve ekonomik perspektiflerden oynayabilecekleri çoklu roller nedeniyle sürdürülebilir bir kentsel gelişime katkıda bulunmaktadır (Salmon vd., 2014). Günümüzde, kentsel planlamada açık ve yeşil alan sistemleri artık sadece estetik ve rekreasyonel değerlerle sınırlı kalmamakta, aynı zamanda yeşil ve mavi altyapı kavramlarıyla bütünsel bir şekilde ele alınmaktadır. Yeşil altyapı, çevre sağlığını ve yaşam kalitesini desteklemek amacıyla doğal ekosistemlerin ve açık alanların entegre edildiği bir yaklaşımdır. Mavi altyapı ise su kaynaklarının etkili yönetimini hedefleyerek suyun toplum ve çevre için daha sürdürülebilir bir şekilde kullanılmasını amaçlar. Bu bağlamda, açık ve yeşil alanlar artık sadece görsel çekicilik sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda sürdürülebilir su yönetimi, iklim değişikliğine adaptasyonu, biyolojik çeşitliliğin korunması gibi stratejik amaçları destekleyen unsurlar olarak görülmektedir (Benedict ve McMahon, 2006). Kent planlamasında, açık ve yeşil alan sistemleri, yeşil ve mavi altyapının birer bileşeni olarak ele alınarak, kentsel ekosistem sağlığını ve insan refahını artıran çok yönlü projeler ve politikalar geliştirilmesine olanak tanımaktadır. Bu bütüncül yaklaşım sayesinde, kentsel alanlarda suyun yönetimi, yeşil alanların korunması ve çeşitliliğin sürdürülmesi gibi konular, daha etkili ve sürdürülebilir bir şekilde ele alınabilmektedir. Bu da hem insanların daha sağlıklı ve yaşanabilir kentlerde yaşamasını sağlarken hem de çevrenin daha iyi korunmasına katkı sağlamaktadır (Coutts ve Hahn 2015).

Açık ve yeşil alan sistemlerinin planlanmasında farklı paydaşların bir arada karar süreçlerine katılması alanın kullanımında çeşitli paydaşların görüşlerini, ihtiyaçlarını ve endişelerini dikkate alarak daha kapsamlı, sürdürülebilir ve toplum odaklı çözümler geliştirmeyi sağlamaktadır. OECD'ye göre, katılımcılık, vatandaşların, sivil toplum kuruluşlarının, iş dünyasının, paydaşların karar alma süreçlerine dahil edilmesi yoluyla politika üretimi ve hizmet kalitesinin artırılmasını amaçlayan bir kavramdır (OECD, 2001). Bu kavram aynı zamanda devletin politika oluşturma, uygulama ve denetleme süreçlerine vatandaşlar ve sivil toplum kuruluşlarının katılımını ifade eden bir yaklaşım olarak da tanımlanmaktadır (DPT, 2007).

Günümüz kamu politikaları yaklaşımında katılımcı yaklaşımın dört temel amacı bulunmaktadır. Bunlar:

- **Yönetişim:** Demokratik meşruiyeti artırmak, hesap verebilirliği güçlendirmek ve aktif vatandaşlığı teşvik etmek amacıyla kullanılır.
- **Sosyal Uyum ve Sosyal Adalet:** Sosyal sermayeyi ve toplumsal ilişkileri geliştirmeyi, sahiplenme ve eşitlik duygusunu güçlendirmeyi hedefler.
- **Hizmet Kalitesinin Artırılması:** Toplumun değerlerine ve ihtiyaçlarına daha iyi, uygun düşen, daha etkili ve daha kaliteli hizmetler sunmayı amaçlar.
- **Kapasite Geliştirme ve Öğrenme:** Daha güçlü bir toplum oluşturarak özellikle büyüme ve kalkınma için bir temel sağlama yolunda ilerlemek olarak sıralanmaktadır (Brodie vd., 2009).

Bu amaçlar, katılımcılık yaklaşımının kamusal politika ve yönetim alanında önemli bir rol oynadığını ve toplumun daha geniş kesimlerini karar alma süreçlerine dahil ederek, daha iyi sonuçlar elde etmeyi amaçladığını göstermektedir.

Katılımcılık, şehir sakinlerinin şehirleriyle ilgili görüşlerini almayı, karar alma süreçlerine aktif katılımlarını teşvik etmeyi, gerekli bilgilendirmeyi açıkça yapmayı ve hesap verebilir bir yönetim oluşturmayı içeren bir dizi konuyu içermektedir. Uluslararası arenada katılımcılığın evrim sürecine dair önemli toplantılar ve temel belgeler aşağıdaki gibidir. (Keleş, Erbay ve Görmez, 2020):

Tablo 1. Uluslararası Platformlarda Katılımcılığın Gelişimi (Keleş, Erbay ve Görmez, 2020).

<p>Birleşmiş Milletler Genel Kurulu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • 1945 - BM Kuruluş Antlaşması (San Francisco Antlaşması) Birleşmiş Milletler'in temeli olan bu antlaşma, dünya barışını koruma, uluslararası işbirliğini teşvik etme ve insan haklarını koruma amacını taşır. • 1972'de ilk kez gerçekleşen Stockholm Dünya Çevre ve Kalkınma Konferansı, her yirmi yılda bir düzenlenmektedir. • 1976'da ilk kez yapılan HABİTAT toplantıları • 1992'deki Rio Konferansı'nın düzenlenmesi ve Gündem-21'in kabul edilmesi. • 2000 - Milenyum Zirvesi: BM üye devletlerinin yoksulluk, eğitim, sağlık gibi konulardaki küresel hedefleri belirlediği bir zirvedir. Bu hedefler "Milenyum Kalkınma Hedefleri" olarak adlandırıldı.
<p>Avrupa Birliği Genel Kurulu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • 1951- Roma Antlaşmaları AB'nin temellerini atan bu antlaşmalar, Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET) ve Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu'nun (EURATOM) kuruluşunu sağladı. • İlk olarak, Yerellik kavramı Kömür ve Çelik Antlaşması'nda ortaya çıkmıştır. • Avrupa Tek Senedi, yerellekle ilgili yetki paylaşımını düzenlemiştir. • 2009- Lizbon Antlaşması AB'nin işleyişini ve yetkilerini güncelleyen bu antlaşma, AB'nin demokratikleşmesini, etkinliğini ve şeffaflığını artırmayı amaçlar.

	<ul style="list-style-type: none"> • Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ): ticaretin serbestleştirilmesini ve ticaret politikalarının düzenlenmesini hedefler. • Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO): kuruluş amacını ve çalışma standartlarının belirlenmesini içeren bu belge, işçi haklarını ve çalışma koşullarını geliştirmeyi amaçlar. • Uluslararası İnsan Hakları Belgesi: BM tarafından kabul edilen bu beyanname, insan haklarının evrensel ve ayırım gözetmeksizin geçerli olduğunu vurgular. • Paris Anlaşması (İklim Değişikliği):2015 BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'nin bir parçası olan bu anlaşma, küresel sıcaklık artışı sınırlamayı ve iklim değişikliğiyle mücadeleyi amaçlar.
Avrupa Konseyi Genel Kurulu	<ul style="list-style-type: none"> • 1985'te kabul edilen Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı. • 1992'de ortaya çıkan Kentli Hakları Bildirgesi. • 2001'de alınan Kamusal hayata katılım konusundaki öneri kararı • Sivil Toplum Diyalogu: Avrupa Konseyi, sivil toplum örgütleriyle diyalog kurarak politika geliştirme süreçlerine katkıda bulunmalarını sağlamaktadır. • Yerel ve Bölgesel Yönetimler: Avrupa Konseyi, yerel ve bölgesel yönetimlerin katılımını teşvik etmektedir. • Gençlik Katılımı: Gençlerin Avrupa Konseyi'nin çalışmalarına katkıda bulunmasını teşvik etmek için gençlik platformları ve programları düzenlenmektedir. • İşbirliği ve Paydaşlar: Avrupa Konseyi, diğer uluslararası kuruluşlar, üye devletler, sivil toplum ve özel sektör gibi paydaşlarla işbirliği yaparak katılımcılığı daha geniş bir perspektiften ele alır.

Tablo 1' de, uluslararası platformlarda katılımcılığın gelişimini özetlemektedir. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda 1945'te imzalanan BM Kuruluş Antlaşması ile başlayan süreç, dünya barışı, uluslararası iş birliği ve insan haklarına odaklanmıştır. Avrupa Birliği Genel Kurulu, Roma Antlaşmaları (1951) ile temellerini atmış, Lizbon Antlaşması (2009) ile demokratikleşme ve şeffaflık hedeflemiştir. Avrupa Konseyi Genel Kurulu ise yerel yönetimler, kentli hakları ve kamusal katılım konularında önemli belgelerle katılımcılığı teşvik etmektedir. Bu çerçevede, uluslararası kuruluşlar, sivil toplum ve yerel yönetimler arasında yapılan iş birliği, demokratik süreçleri ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerini desteklemektedir.

Rio Konferansı veya Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı, 1992'de Rio de Janeiro'da düzenlenmiştir. 178 ülkenin liderleri, sivil toplum örgütleri ve uluslararası kuruluşlar katılmıştır. Konferansın temel amacı, çevre ile ekonomik kalkınma arasındaki dengeyi sağlamak ve sürdürülebilir kalkınmayı teşvik etmektir. Bu çerçevede, kabul edilen "Gündem 21" adlı eylem planı, sosyal, ekonomik ve çevresel boyutları kapsayan 40 bölümden oluşmaktadır (Aall, 2000). Gündem 21,

sürdürülebilir kalkınmayı desteklemek için uluslararası bir çerçeve sunmuş ve devletlerin yanı sıra uluslararası kuruluşların, sivil toplumun ve özel sektörün de katılımını öngörmüştür. Gündem 21'de ele alınan ana konular şunlardır:

Toplumsal Boyut: Yoksulluğun azaltılması, eşitsizliklerin giderilmesi, sağlık, eğitim ve cinsiyet eşitliği gibi toplumsal konular sürdürülebilir kalkınmanın merkezine yerleştirilmiştir.

Ekonomik Boyut: Ekonomik büyümenin sürdürülebilirliği, ticaret ve çevre arasındaki denge, kaynakların verimli kullanımı gibi ekonomik konular ele alınmıştır.

Çevresel Boyut: Biyolojik çeşitlilik, iklim değişikliği, su kaynaklarının yönetimi gibi çevresel konular öne çıkmıştır.

Kapsayıcı Katılım: Gündem 21, sadece hükümetlerin değil, aynı zamanda yerel yönetimlerin, sivil toplum örgütlerinin, iş dünyasının ve diğer paydaşların da katılımını vurgulanmıştır (Kitchen ve Whitney, 1997). Gündem 21'in uygulanması, ulusal ve uluslararası düzeyde bir dizi toplantı, anlaşma ve inisiyatifle devam eden bu süreç, sürdürülebilir kalkınmanın teşvik edilmesi, çevre ve ekonomi arasındaki dengenin korunması ve toplumsal adaletin sağlanması gibi hedefleri içermektedir. Bugün, Gündem 21'in etkisi hala devam etmekte ve sürdürülebilir kalkınma hedefleri dünya genelinde önemini korumaktadır.

Türkiye'de, katılımın evrimi zaman içinde farklı aşamalardan geçmiş olup 1960 yılı ve 1990 yılları arasında, temsili demokrasi denemeleri yaşanarak, 2000'lerin başından itibaren katılım, yerel yönetimlere ilişkin kanunlarla düzenlenerek sınırları tayin edilmiştir. 2005'te yürürlüğe giren 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 13. maddesi, herkesin ikamet ettiği beldede yerel bir sakin olarak kabul edildiğini ve bu nedenle belediye kararlarına katılma, belediye çalışmaları hakkında bilgi alma ve yardımlardan yararlanma hakkına sahip olduğunu ifade etmiştir. Aynı yıl içinde, İl Özel İdaresi ve Belediye Hizmetlerine Gönüllü Katılım Yönetmeliği yayınlanmış olup, bu gönüllü katılımın temel ilkeleri Kanun'da tanımlanarak Belediye Kanunu'nun 20. maddesi, belediye toplantılarının kamuya açık olarak düzenlenmesini ve halkın bu toplantılara katılmasını teşvik etmiştir.

Uluslararası belgelere ve yerel yasal düzenlemelere ilaveten Avrupa Kentsel Şartı 1 ve 2'de katılımın kriterlerine özel bir vurgu yapılarak bu alanın önemi üzerine durulmuştur (Pektaş ve Akin, 2010). Avrupa Kentsel Şartı 1, kentsel alanlarda sürdürülebilir kalkınma, sosyal bütünleşme, ekonomik büyüme ve çevresel sürdürülebilirlik gibi konularda katılımı teşvik etmektedir. Bu şart, yerel halkın ve sivil toplumun kentsel planlama ve karar alma süreçlerine etkili bir şekilde katılmasını sağlamayı amaçlamaktadır. Bu bağlamda (şeffaflık, kapsayıcılık ve erişilebilirlik) gibi kriterlere vurgu yapılmaktadır. Avrupa Kentsel Şartı 2, yerel yönetimlerin, yerel sakinleri, iş dünyasını ve diğer paydaşları karar alma süreçlerine etkin bir şekilde dahil etmelerini amaçlamaktadır. Bu şart, (kamusal katılım mekanizmaları, eğitim ve bilgilendirme, iş birliği ve ortaklık) gibi kriterlere özel bir vurgu yapmaktadır. Avrupa Kentsel Şartında yer alan 20 maddeden biri olan "Kirlenmemiş, Temiz ve Sağlıklı Bir Çevre Hakkı", insanların temiz, sağlıklı bir çevrede yaşama hakkına vurgu yapmakta olup, yeşil alanlar, temiz hava ve su kaynakları gibi unsurlar bu hakkın bir parçasıdır. "Sağlık" teması çerçevesinde kentsel alanların insan sağlığını desteklemesi gerektiği vurgulanarak, yeşil alanlar, fiziksel aktivite yapma fırsatları sunarak sağlıklı yaşam biçimini teşvik edebilmektedir. "Spor ve Dinlenme", "Kaliteli Mimari ve Fiziksel Çevre", "Doğal Zenginliklerin ve Kaynakların sürdürülebilirliği" maddeleri yeşil alan ihtiyacıyla ilgili konuları ele alırken, "Katılım" ve "Eşitlik" maddeleri kamusal alanın kullanımıyla bağlantılı olarak değerlendirmek amacıyla ele alınmaktadır (Yener ve Arapkirlioglu, 1996).

Tablo 2. Avrupa Kentsel Şartında yer alan yeşil alan ihtiyacı ve kamusal alanın kullanımına ilişkin maddeler (Yener ve Arapkirlioğlu, 1996).

MADDELER	AÇIKLAMA
Kirletilmemiş temiz ve Sağlıklı Çevre:	Kirlenmemiş, doğası ve doğal kaynakları korunan bir çevre, hava, gürültü, su ve toprak kirliliği olmayan bir ortamı ifade eder.
Sağlık:	Fiziksel, Ruhsal sağlığın korunmasına yardımcı olacak çevresel koşulların ve ortamın oluşturulması.
Spor ve Dinlenme:	Her yaştan ve gelirden bireyler için spor yapma ve boş zamanlarını değerlendirme imkanlarının sunulması ve birçok olanakları destekleyen şartların temin edilmesi.
Yüksek nitelikli, Estetik Çevresel Düzenleme:	Tarihi bina mirasının özenle korunması ve muhafaza edilmesi ve restore edilip, nitelikli çağdaş mimariyle uyumlu ve estetik açıdan çekici fiziksel alanların oluşturulması, tarihi ve modern öğelerin dengeli bir şekilde bir araya getirilmesi anlamına gelir. Bu, geçmişin değerlerini korurken geleceğin ihtiyaçlarını karşılayan yaşanabilir ve estetik açıdan tatmin edici mekanlar yaratmayı amaçlar.
Doğal Zenginlik ve Kaynakların sürdürülebilirliği	Yerel doğal kaynaklar ve değerlerin, yerel yönetimler tarafından bilinçli, özenli, verimli ve adaletli bir şekilde yönetilmesi ve belde sakinlerinin çıkarlarını koruma anlamına gelir.
Katılım:	Katılımcı demokrasilerde, kurumlar arası dayanışmanın temel olduğu kent yönetimlerinde gereksiz bürokrasinin azaltılması, insanların birbirine yardım etmesi ve bilgilendirme ilkelerinin sağlanması,
Eşitlik ve adalet:	Yerel yönetimlerin, cinsiyeti, yaşı, etnik kökeni, inanç, sosyo-ekonomik durumu ve siyasi görüşü herkese eşit hakları sunma yükümlülüğü. Fiziksel veya zihinsel engel durumuna bakılmaksızın herkesin eşit şekilde hizmet alması,

Yerel yönetim birimlerinin görev ve sorumlulukları, halkın aktif katılımıyla birlikte düzenlenmekte olup, bu durum, karar alma süreçlerinde artış sağlamakla kalmayıp aynı zamanda kent sakinlerinin kentleriyle olan bağlılıklarını güçlendirmektedir.

Sayılan bu kriterler çerçevesinde özellikle açık ve yeşil alan planlamasında yerel yönetim birimlerinin görevleri ve sorumlulukları, halkın katılım şekli belirlenerek, katılımın meşruiyeti ile kent sakinlerinin kente aidiyet duygusunu çoğaltan husus olduğu ortaya konulmuştur. İlk kez 19. yüzyılın sonlarında "Theory of the National and International Bibliography" adlı çalışma ile tanıtilen bibliyometrik araştırmalar, zaman içinde istatistiksel bibliyografinin tam olarak aktarılamaması nedeniyle birçok kez değişiklik geçirmiştir (Sengupta, 1992). Bibliyometrik çalışmalar, akademik atıfların kaynağını belirlemek için kullanıldığı gibi, geçmiş verilere dayalı analizler yaparak gelecekteki eğilimleri tahmin etmek ve belirli bir ilgi alanındaki araştırmayı hem niceliksel hem de niteliksel olarak incelemek amacıyla da kullanılmaktadır (Morris vd., 2002; Ellegaard ve Wallin, 2015: 1809). Stevens (1953), bibliyometrik çalışmaları aşağıda görüldüğü gibi iki ana alana ayırmıştır. Tanımlayıcı çalışmalar, yayınları ülkeye ve coğrafi konumlara göre kategorize ederek belirli bir zaman aralığında ve belirli disiplin veya konunun alanına göre yazarlara, dergilere, yıllara ve disipline katkıda bulunurken, değerlendirici olan çalışmalar, kaynakça kısmında yayınların nerede ve ne kadar alıntılındıklarını katılımcılık konusunda ayrıntılı bilgiler sunmaktadır. Bu tür çalışmalar, bilimsel iletişimdeki katılım eğilimlerini ve global araştırma iş birliğini anlamamıza katkı sağlamaktadır. Bibliyometrik veriler, kapsamlı bir şekilde değerlendirilerek, farklı coğrafi bölgelerden gelen araştırmacıların, disiplin içindeki gelişmelerde nasıl bir etkileşimde bulunduğunu anlamamıza yardımcı olup, bu da bilim dünyasındaki katılımcılığı artırabilmektedir. Katılımcılığın son dönemlerde neden giderek önem kazandığını açıklamak gerekirse katılım olgusunun temelinde toplumun her kesiminden gelen büyük bir talep bulunmaktadır. Ülkedeki herkes, sıradan vatandaşlardan girişimcilere, her türlü sivil ve resmi kuruluşa kadar, kendilerini etkileyen kararların ayrıntılarına vakıf olmak, kararlar alınmadan önce bilgilendirilmek, mevcut projeler ve politikalar üzerinde aktif bir şekilde etkide bulunmak ve doğrudan kararlara katılmak isteme eğiliminde bir tutum geliştirmişlerdir (European Union, 2023). Avrupa Kentsel Şartı'nda bulunan açık yeşil alanlarla ilgili ayrıntılar, yeterli düzeyde yeşil alanın kent sakinlerinin refahını ve kişisel gelişimini desteklemek için ne kadar önemli olduğunu vurgulamaktadır. Bu gerekliliğin icra edilebilmesi için yeşil alanların korunması ve peyzaj uygulamalarının yerel yönetimlerin sorumluluğunda olduğu belirtilir. Yerel yönetim birimlerince, toplumun geleceğini etkileyen konularda, kamusal alanların kullanımı dahil olmak üzere, demokratik katılımı teşvik etmeye büyük önem vermektedir. Halkın katılımını artırmak için gerekli ortamın yerel yönetimler tarafından oluşturulması gerekmektedir (Pektaş ve Akın, 2010).

1.2. Kentsel Açık Yeşil Alan Planlamasında Çok Boyutlu ve Bütüncül Yaklaşım: Ölçekler Arası Bütünlük İlkelerinde Katılımcılık Perspektifi

Kentsel açık yeşil alan planlaması, kentsel planlama süreçlerinde önemli bir rol oynar ve şehirlerin sürdürülebilirliği ve yaşanabilirliği üzerinde derin etkileri bulunmaktadır. Bu konuya yönelik olarak, planlamanın çok boyutlu ve bütüncül bir yaklaşımla ele alınması, ölçekler arası bütünlük ilkelerinin benimsenmesi oldukça önemlidir (Ünlü, 2018). Bu yaklaşım, yeşil alanların sadece fiziksel bir çevre elemanı olarak değil, aynı zamanda toplumsal, ekonomik ve kültürel dinamiklerle entegre bir şekilde planlanmasını sağlamaktadır. Yeşil alanların yalnızca şehirlerin estetik ve ekolojik dengesine katkıda bulunmakla kalmayıp aynı zamanda toplumun sağlık, rekreasyon ve kültürel açıdan zenginleşmesine yönelik, birer yaşam kalitesi kaynağı olarak görülmesini desteklemektedir (Kaplan, 1989). Bu bütüncül yaklaşım, planlama süreçlerinde yerel halkın ve uzmanların çeşitli perspektiflerini bir araya getirerek, yeşil alanların fonksiyonlarını ve kullanımlarını daha etkili bir şekilde belirleme ve uygulama olanağı tanımaktadır. Ayrıca, ölçekler arası bütünlük ilkeleri, yeşil alan planlamasının sadece belirli bir mahalle veya şehir ölçeğinde değil, aynı zamanda bölgesel ve ulusal düzeyde de kapsamlı bir strateji

içinde ele alınmasını sağlamaktadır. Bu sayede, yeşil alanların coğrafi etkileşimleri ve ekosistem hizmetleri daha geniş bir perspektiften değerlendirilerek, şehir ve bölgesel planlama stratejileri arasında tutarlılık ve uyum sağlanabilmektedir. Bu bağlamda, kentsel açık yeşil alan planlamasında beş temel ilkenin uygulanmasıyla şehir ve bölgesel planlama stratejileri arasında sağlanan tutarlılık ve uyum, sürdürülebilir kent gelişimi, ekosistem hizmetlerinin optimize edilmesi ve toplumsal refahın artırılması gibi önemli hedeflere katkı sağlamaktadır.

1. Çok Boyutlu Planlama: Kentsel açık yeşil alan planlaması, sadece fiziksel çevreyi değil, aynı zamanda toplumsal, ekonomik ve kültürel boyutları da kapsamalıdır. Fiziksel planlama, yeşil alanların yerleşim yerlerine entegrasyonunu içermeli ve bu entegrasyon, kullanıcı ihtiyaçları ve çeşitli toplumsal grupların beklentileri doğrultusunda yapılmalıdır (Shoilat, 2020).

2. Bütüncül Yaklaşım: Kentsel açık yeşil alan planlaması, bütüncül bir bakış açısı ile ele alınmalıdır. Bu, yeşil alanların sadece boş araziler olarak değil, ekosistem hizmetleri sağlayan ve çeşitli kullanım alanlarına hizmet eden entegre bir ağ olarak planlanması anlamına gelmektedir. Su yönetimi, biyoçeşitlilik koruma, rekreasyon ve kültürel değerlerin korunması gibi faktörler, planlama sürecinde bir araya getirilmelidir (Dwyer vd., 1992).

3. Ölçekler Arası Bütünlük İlkeleri: Kentsel açık yeşil alan planlaması, farklı ölçeklerde bütünlük ilkesini benimsemelidir. Yerel, bölgesel ve ulusal düzeydeki planlama stratejileri birbirleriyle uyumlu olmalıdır. Bu, yerel bir parkın ulusal bir koruma stratejisiyle uyumlu olduğu gibi, şehir içindeki yeşil koridorların bölgesel planlama ilkeleriyle bağlantılı olması anlamına gelmektedir (Özbilen, 1991).

4. Katkıları ve Değerleri: Kentsel açık yeşil alan planlaması, şehirlerin genel sürdürülebilirlik hedeflerine önemli katkılarda bulunan bu alanlar, hava ve su kalitesini artırabilir, iklimi düzeltebilir, biyoçeşitliliği destekleyebilir ve toplumsal refahı artırabilmektedir. Planlama sürecinde, bu değerlerin farkındalığını ve korunmasını vurgulamak önemlidir (Peterset vd., 2009).

5. Katılımcılık ve Şeffaflık: Planlama sürecinde katılımcılık, şehir sakinlerinin yeşil alanlara dair ihtiyaçlarını ve beklentilerini ifade etmelerine olanak tanımaktadır. Şehir sakinlerinin, planlama kararlarında daha fazla katılımı, yeşil alanların toplumun ihtiyaçlarına uygun şekilde tasarlanmasını sağlamaktadır (Zahedi ve Karimi, 2018).

Kentsel açık yeşil alan planlaması, şehirlerin sürdürülebilir, sağlıklı ve yaşanabilir olmasını sağlayacak bir strateji olarak ele alındığında, çok boyutlu, bütüncül ve ölçekler arası bir yaklaşımın benimsenmesi kritik öneme sahiptir. Bu yaklaşım, şehirlerin gelecekteki zorluklarını daha etkili bir şekilde yönetmelerine ve sakinlerine daha iyi bir yaşam kalitesi sunmalarına yardımcı olmaktadır.

2. Çalışmanın Amacı, Yöntemi ve Materyal

Bu çalışmanın amacı, kentsel açık ve yeşil alan planlamasında katılımcı görüşlerin bir araya getirildiği uluslararası çalışmaların bibliyometrik analizini yaparak, bu alandaki ana eğilimleri ve literatürdeki boşlukları ortaya koymaktır. Çalışmanın üç temel sorusu bulunmaktadır: Soru “Hangi ülkelerde ve bölgelerde bu tür çalışmalar yoğunlaşmaktadır?” “Bu çalışmalarda hangi konular ve temalar öne çıkmaktadır?” Araştırmanın kapsamı, 2010-2022 aralığındaki, farklı coğrafi bölgelerden gelen ve katılımcılık temelli planlama süreçlerini inceleyen uluslararası makaleleri içermektedir. Analiz, atıf analizi, anahtar kelime frekansları ve yayın eğilimleri gibi bibliyometrik göstergeleri kullanarak, bu alandaki literatürün genel eğilimlerini ve öne çıkan unsurlarını ortaya koymayı hedeflemektedir. Çalışmanın odak noktası, kentsel açık ve yeşil alan planlamasında katılımcılık perspektifini bir araya getiren uluslararası literatürdeki güncel gelişmeleri anlamak ve bu alandaki araştırmalara katkı sağlamaktır. Çalışmanın yönteminde Tranfield vd. (2003) tarafından daha önce uygulanan; sonuçların

planlanması, yürütülmesi ve raporlanması / yayınlanması olarak ifade edilen üç aşamalı bir bibliyometrik analiz yöntemi kullanılmıştır. Araştırma için temel materyal, kentsel açık ve yeşil alan planlamasındaki katılımcılık odaklı çalışmaları içeren uluslararası akademik makaleler ve literatürdeki çalışmalardır.

2.1. Kentsel Açık ve Yeşil Alan Planlaması ve Katılımcılık Görüşleri sürecinin aşamaları

Kentsel açık ve yeşil alan planlaması ile katılımcılık görüşleri süreci, belirli aşamalara ayrılarak şu şekilde ilerler: İlk olarak, sonuçların planlanması aşamasında, planlama sürecinin temel hedefleri belirlenir ve planlama stratejileri geliştirilmektedir. Ardından, sonuçların yürütülmesi aşamasında, belirlenen stratejiler uygulanır ve katılımcılık esas alınarak planın hayata geçirilmesi sağlanmaktadır. Son aşama olan sonuçların raporlanması aşamasında ise, sürecin sonuçları toplanır, analiz edilir ve bir rapor halinde sunulur paydaşlarla paylaşıldığı bir aşamayı içermektedir. Bu aşamaların bütünlük bir şekilde yönetilmesi, kentsel açık ve yeşil alanların planlanmasında katılımcılık ilkesinin etkin bir biçimde uygulanmasına olanak tanır ve sürdürülebilir kentsel gelişimi desteklemektedir.

2.1.1. Kentsel Açık ve Yeşil Alan Planlama Sürecinde Sonuçların Planlanması Aşaması

Bibliyometrik analiz, bir bilim alanı veya konuyla ilgili yayınların sayısal olarak incelenmesi ve ilişkilerin değerlendirilmesi amacını taşımakta olup, bu yöntem ile literatürde bulunan tüm kaynakların (makaleler, kitaplar ve ilgili dokümanlar) ve istatistiklerin bir araya getirilip analiz edilerek birleştirilmesi, yorumlanması yoluyla bir disiplinin doğası ve gelişim sürecinin anlaşılmasını hedeflemek amacıyla yapılan analizleri kapsamaktadır (McBurney ve Novak, 2002).

Çalışmada gerek dünyada gerekse ülkemizde çoğu bilimsel araştırmanın yayınlandığı 1900 yılından günümüze indeksleme kapsamına sahip önemli bibliyografik veri tabanlarından biri olan (WOS) seçilmiştir (Thomson Reuters, 2010). Şubat 2017 itibarıyla, Web of Science'ın multidisipliner (Yaşam, Sosyal, Fizik ve Sağlık Bilimleri) kapsamı 12.000 yüksek etkili dergiyi ve 160.000 konferans bildirisini kapsamaktadır. (Thomson Reuters, 2017). İnsan hataları olasılığını en aza indirebilmek adına, tekrarlardan kaçınmak için tek bir veri tabanı kullanılması önerilmektedir (Donthu vd., 2021). Bu sebeple Web Of Science (WOS) veri tabanı bu çalışmanın amacını karşılayacak bibliyometrik analiz için yeterli görülmüştür. Scopus, Google scholar vb. diğer veri tabanları bu çalışmaya dahil edilmemiştir.

2.1.2. Sonuçların Yürütülmesi Aşaması

Arama işlemini gerçekleştirmek için “kentsel açık ve yeşil alan planlaması” ve “katılımcılık” kavramları ile ilgili birkaç anahtar kelime kullanılmıştır. Literatür taraması sonucu “kentsel açık ve yeşil alan planlaması” ve “katılımcılık görüşleri”ni birlikte kullanan bibliyometrik bir analize rastlanmamıştır. Anahtar kelimelerin aranması sonucu Tablo 1’de gösterimi yapılmıştır.

Tablo 1. Anahtar kelimelerin arama sonucu (05.10. 2022).

Kelimelerin Kombinasyonu	Sonuç
Kentsel Açık Yeşil Alan Planlaması ve Katılımcılık	91
TITLE-ABS-KEY (<i>urban open and green space planning and participation</i>)	

Seçilen anahtar kelimeler Web Of Science (WOS) veri tabanında araştırmanın başlığı, özeti ve anahtar kelimeleri kullanılarak taranmıştır. Elde edilen sonuçlar, 1998-2022 yılları arasında yayınlanan bütün çalışmaları kapsamaktadır. Bu tarihe kadar olan dönemde, bu anahtar kelimelerle ilgili 91 çalışma bulunmaktadır. Bu araştırma sadece dergi makalelerini içermektedir, çünkü bu makaleler genellikle “onaylanmış bilgi” olarak kabul edilir ve eleştirel bir gözden geçirmeye tabi tutulabilirler (Van Raan vd., 2003). Tarama sonucu; 67’si makale, 18’i bildiri ve son olarak 5’si derleme 1’i kitap bölümü ile 91 çalışmaya ulaşılmıştır. 91 yayının; yayın yılları, yayın dillerine, yayın türlerine, yazar adlarına ve yazarların ülkelerine erişim sağlanarak, yapılacak olan bibliyometrik analizlere olanak tanıyan, bilimsel bir harita oluşturmayı sağlayan VOSviewer yazılım programı bilimsel makalelerin bibliyometrik analizi için kullanılan bir görselleştirme ve analiz aracı olup, bibliyometri analiz ile birlikte bilimsel çalışmaların yayınlanma ve atıf verilerini inceleyerek araştırma trendlerini, ilişkileri ve etkileşimleri analiz etmeye yardımcı olmaktadır. VOSviewer, bu alandaki çalışmaları daha anlaşılır ve görsel bir şekilde sunmayı amaçladığı için kullanılmıştır.

2.1.3. Sonuçların Raporlanması Aşaması

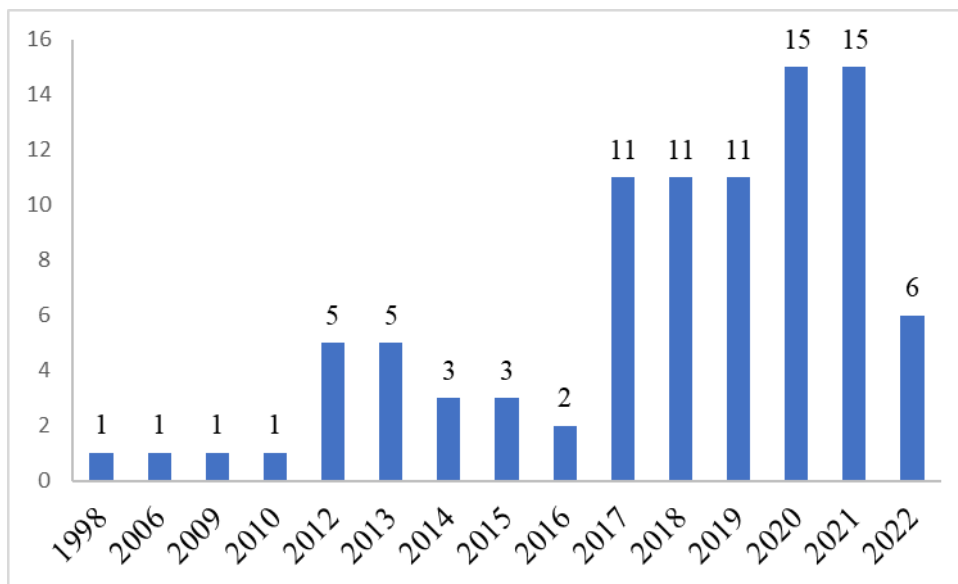
Web Of Science’da (2010-2022) yılları arası anahtar kelimelerin dağılımları, yayınların yıllar yayınların yazarlar itibariyle dağılımı, yayınların konusu itibariyle dağılımı, yayınların kurumlara göre dağılımı, yayımlandıkları ülkelere göre dağılımı ile birlikte kaynaklara göre dağılımların gösterimi yapılmıştır.

3. BULGULAR

Web of Science’da anahtar kelimelerin dağılımları:

Web of Science veri tabanında taranan indekslerden elde edilen verilerde “Kentsel Açık Yeşil Alan Planlaması ve Katılımcılık” kavramlarını beraber kullanan çalışmaların yıllara, yazarlara yayınların konularına, yayınlayan kurumlara, yayımlandıkları ülkelere, kaynaklara göre dağılımları aşağıda verilmiştir.

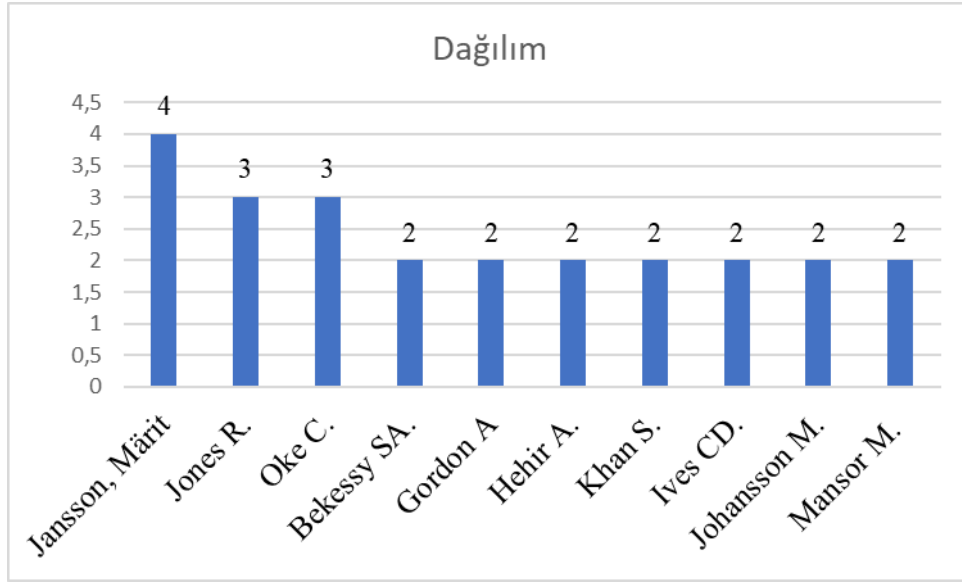
İlk olarak Web Of Science veri tabanında taranan indekslerde elde edilen verilerde “Kentsel Açık Yeşil Alan Planlaması ve Katılımcılık” kavramlarını beraber kullanan çalışmaların yıllara göre dağılımı Şekil 1’de gösterilmiştir.

Şekil 1. Yayınların Yıllar İtibariyle Dağılımı (1998-2022 yılları arası Web Of Science)

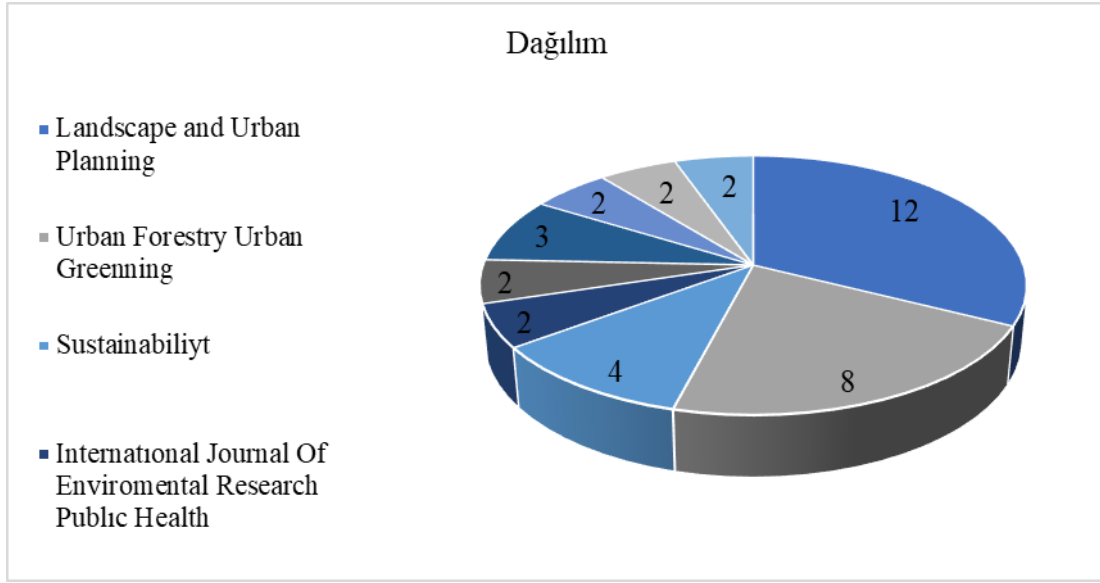
Şekil 1’de, Kentsel Açık Yeşil Alan Planlaması ve Katılımcılık görüşlerini bir arada kullanan çalışmaların Web of Science veri tabanında yayınlarının yıllara göre dağılımı görülmektedir. Yıllara göre yayın dağılımına bakıldığında, uluslararası literatürde ilk yayının 1998’te gerçekleştiği görülmektedir. 2017-2019 yılları arasında 11 yayın, 2020 yılında 15, 2022 yılında 6’ya düştüğü görülmektedir. 2017 yılından itibaren yayın sayılarında bir artış gözlemlenmektedir. Web of Science veri tabanına göre, 2020-2021 yılları, Kentsel Açık Yeşil Alan Planlaması ve Katılımcılık ile ilgili çalışmaların en yoğun yayınlandığı yıllar olarak öne çıktığı görülürken, 2022 yılında ise 6 yayının sayısı ile takip etmektedir.

WOS veri tabanında taranan indekslerden elde edilen verilerde “Kentsel Açık Yeşil Alan Planlaması ve Katılımcılık” kavramlarını beraber kullanan çalışmaların yayın sayılarına göre değerlendirildiğinde; Swedish University of Agricultural Sciences’nde görev alan, Jansson, Märit 4 çalışma ile ilk sırada bulunmaktadır (Şekil 2).

Şekil 2. Yayınların Yazarlar İtibariyle Dağılımı (1998-2022 yılları arası Web Of Science)

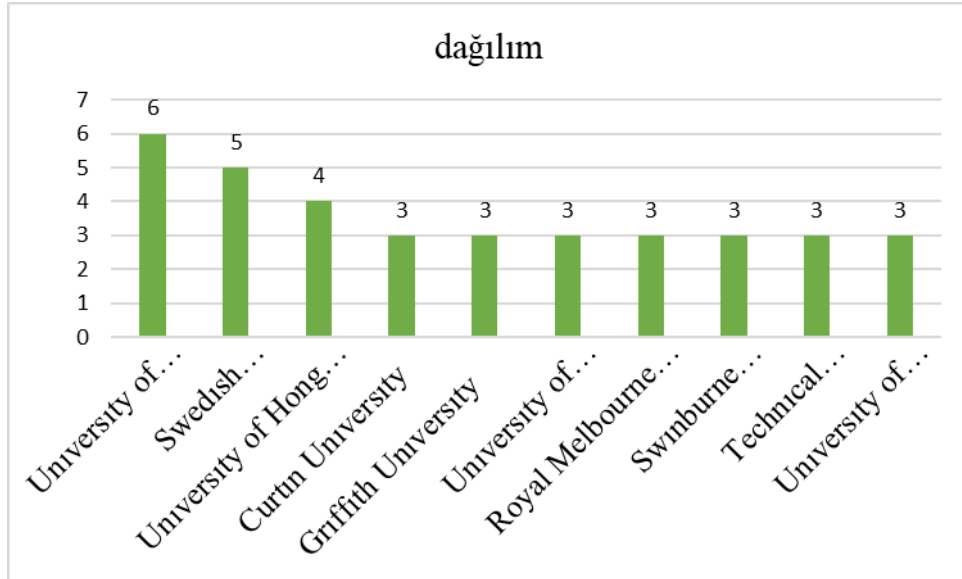
Web Of Science veri tabanında taranan indekslerden elde edilen verilerde “Kentsel Açık Yeşil Alan Planlaması ve Katılımcılık” kavramlarını beraber kullanan çalışmaların araştırma alanına göre sıralanmıştır. 91 yayının yapılan sorgulama sonucu, toplam 12 yayınla en çok Peyzaj ve Şehir Planlaması (%13.187), ikinci sırada 8 yayın ile Kent Ormanlığı Kentsel Yeşil (%8.791) ve üçüncü sırada ise 4 yayın ile Sürdürülebilirlik (%4.396) konularında araştırma yapıldığı gözlenmektedir. Yapılan bu araştırmaları 39 yayınla Kentsel çalışmalar bilimleri, 36 yayınla çevre çalışmaları, 21 yayınla bölgesel şehir çalışmaları izlemektedir.

Şekil 3. Yayınların Konusu İtibariyle Dağılımı (1998-2022 yılları arası Web Of Science)

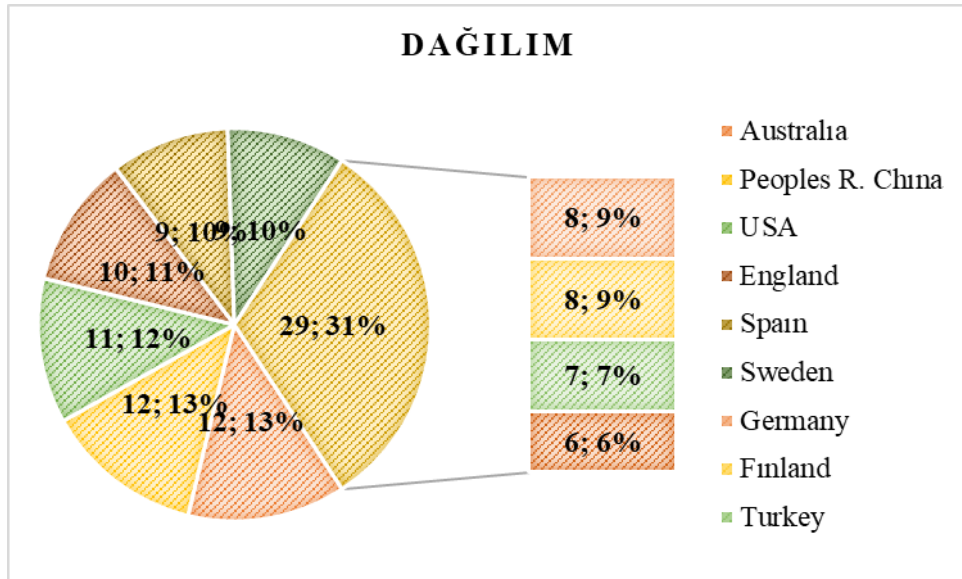
Peyzaj ve şehir planlaması odaklı yayınlar, kentsel açık ve yeşil alanların tasarımı ve kullanımı konularında etkili planlama stratejilerini araştırmayı amaçlamaktadır. Bu bağlamda, kullanıcıların katılımını sağlamak, çevresel sürdürülebilirliği artırmak ve kentsel alanların estetik ve fonksiyonel gelişimine katkıda bulunmak gibi hedefler öne çıkmaktadır. Kent ormancılığı ve kentsel yeşil alanlarla ilgili yayınlar, kentsel bölgelerde yeşil alanların sürdürülebilir bir şekilde yönetilmesi ve geliştirilmesine odaklanmaktadır. Ağaçlandırma projeleri, biyoçeşitliliği artırma çabaları ve kent halkının bu alanlara etkin katılımını sağlama amacı güdülmektedir. Sürdürülebilirlik temasını işleyen yayınlar, kentsel açık ve yeşil alanların çevresel, ekonomik ve sosyal yönden sürdürülebilirlik ilkesine uygun bir şekilde tasarlanması ve yönetilmesi üzerine odaklanmaktadır. Bu bağlamda, enerji etkin tasarım, karbon ayak izi azaltma stratejileri, toplumsal eşitlik ve adalet prensiplerine uygun planlamalar gibi sürdürülebilirlik unsurları ön plana çıkmaktadır. Ancak, bu yayınlar arasında ortak amaçlara rağmen, kentsel açık ve yeşil alan planlaması ve katılımcılık konularında elde edilen sonuçlar farklılık göstermektedir. Bu farklılıklar, coğrafi, kültürel, ekonomik ve sosyal faktörlerden kaynaklanabilir ve bu sonuçların kentsel planlama pratiğine çeşitli katkılarda bulunabileceğini göstermektedir.

Web Of Science veri tabanında taranan indekslerde elde edilen verilerde “Kentsel Açık Yeşil Alan Planlaması ve Katılımcılık” kavramlarını beraber kullanan çalışmalar konu hakkında yayın yapanların bağlı olduğu kurum sıralamasına göre değerlendirilmiştir (Şekil 4). İlk sırada 5 adet yayınlı Avustralya Araştırma Konseyi bulunmaktadır. Avustralya Hükümeti 4, Avrupa Komisyonu ve İngiltere Araştırma İnovasyonu (UKRI) 3 adet yayınlı ile üçüncü sırada yer almaktadır. Melbourne Üniversitesi 6 yayınlı ile birinci, İsveç Tarım Bilimleri Üniversitesi 5 yayınlı ile ikinci, Hong Kong Üniversitesi 4 yayınlı ile üçüncülüğü paylaşmaktadır.

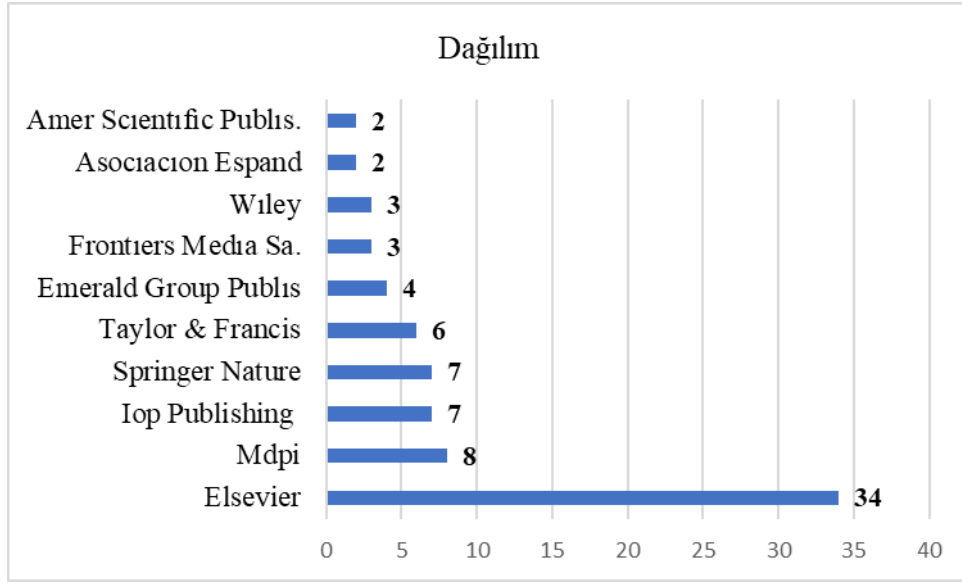
Şekil 4. Yayınların Kurumlara Göre Dağılımı (1998-2022 yılları arası Web Of Science)

Kentsel Açık Yeşil Alan Planlaması ve Katılımcılık konularında araştırma yapan ülkeler arasında en fazla yayın yapan 10 ülkeye Şekil 5'te sunulmuştur. 13 çalışma ile ilk sırada olan ülke Avustralya iken Çin (12), USA (11) ile izlemektedir. Türkiye 7 çalışma ile diğer ülkelerin gerisinde kalarak 9. sırada bulunmaktadır.

Şekil 5. Yayınların Yayımlandıkları Ünelere Göre Dağılımı (1998-2022 yılları arası Web Of Science)

Şekil 6 görüldüğü üzere Kentsel Açık Yeşil Alan Planlaması ve Katılımcılık anahtar kelimeleriyle yapılan yayınlarda "Elsevier" 34 akademik yayın ile en çok yayına sahip yayıncılardan biridir. "Mdpi" 8 çalışma ile ikinci sırada bulunmaktadır. İki yayıncıya bakıldığında, yayınlarının güncel olduğu (2017-2022 yılları) görülmektedir. 7 çalışma ile "Iop Publishing Ltd", 7 çalışma ile "Springer Nature" ve 6 çalışma ile "Taylor & Francis" 4 adet çalışma ile takip etmektedir.

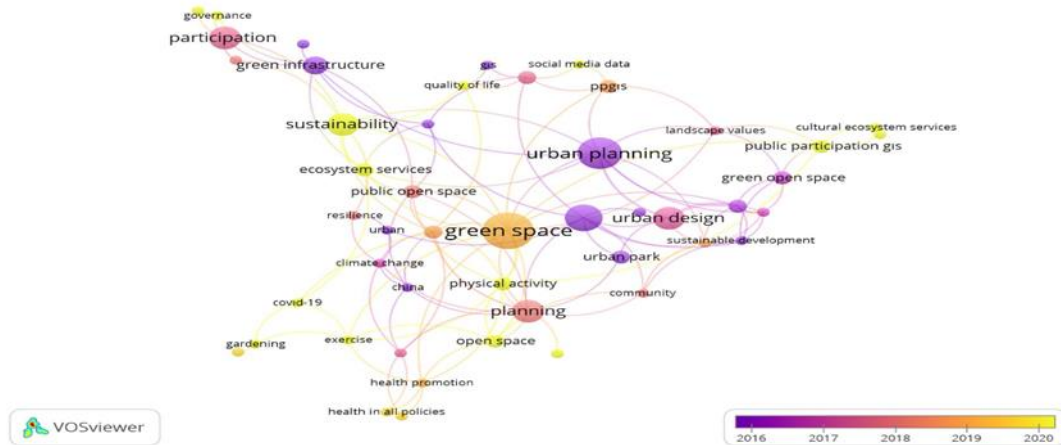
Şekil 6. Yayınların Yayıncılara Göre Dağılımı (1998-2022 yılları arası Web Of Science)

Bu dağılım, belirli bir zaman diliminde yayıncıların akademik katkılarının frekansını ve çeşitliliğini görsel bir şekilde ifade etmektedir. Yayıncılar arasındaki bu farklılık, belirli bir konu veya disiplin üzerindeki bilimsel etkinlikleri anlamak ve bu yayıncıların akademik literatüre olan katkılarını değerlendirmek adına önemli bir gösterge sunmaktadır.

Web of Science Veri Tabanı Üzerinde “Kentsel Açık Yeşil Alan Planlaması” ve “Katılımcılık” Konularını İşleyen Çalışmaların Vosviewer Haritalama Tekniği ile Görselleştirilmesi:

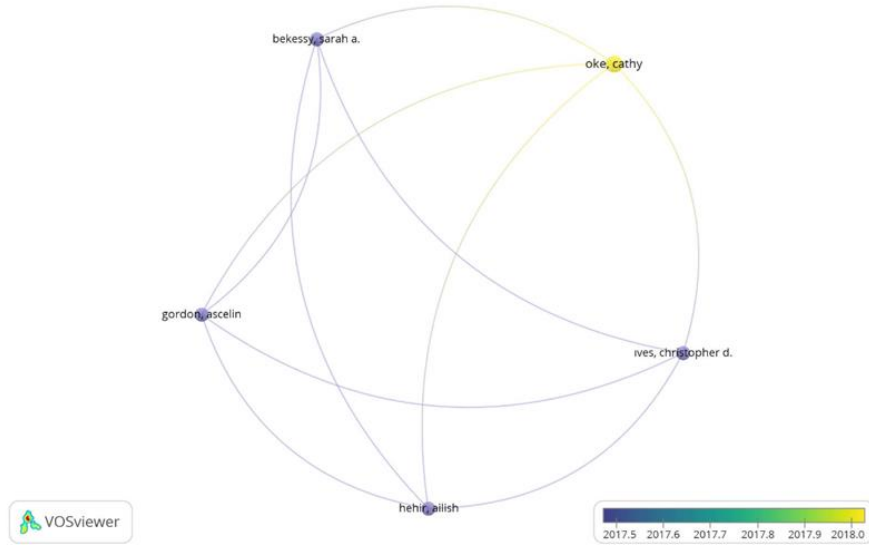
Kentsel Açık Yeşil Alan Planlaması ve katılımcılık kavramlarına ilişkin araştırmalarda en sık kullanılan anahtar kelimelerin belirlenmesi için VOSviewer programı ile yapılan metin verisine dayalı haritalama analizi faydalanılmıştır.

Şekil 7’ e göre, VOSviewer yazılımının yardımıyla anahtar kelimelerin ortak oluşum ağı görülmekte olup, anahtar kelimeler 5 küme halinde görselleştirilmiştir. Bu bulgular doğrultusunda en çok kullanılan anahtar kelimeler halka büyüklükleriyle orantılı olarak gösterimi yapılmış olup, 48 yayınlara en çok Şehir Planlaması alanında araştırma yapıldığı ortaya konmuştur. “Green space” (yeşil alan) anahtar kelimesi, 132 bağlantı gücü ile ortak olarak en çok kullanılan anahtar kelimedir.

Şekil 7. Kentsel Açık Yeşil Alan Planlaması ve Katılımcılık Araştırmalarının Anahtar Kelimelere Göre Yayın Dağılımının Bibliyometrik Ağ Analizi

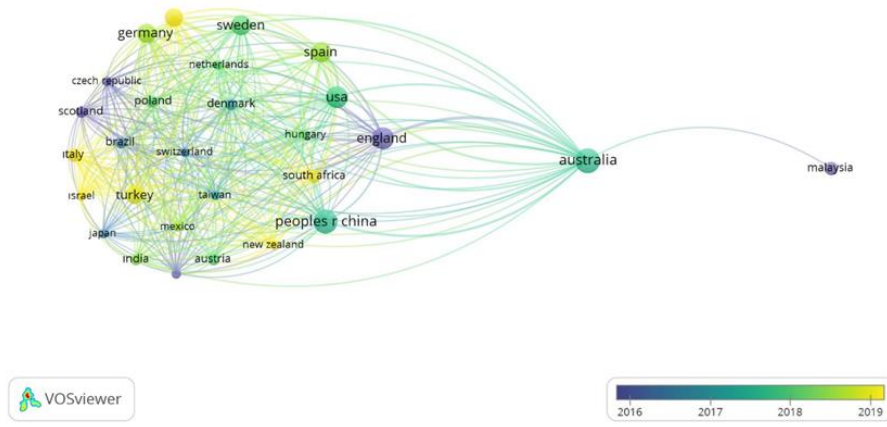
Şekil 8’de, Kentsel Açık Yeşil Alan Planlamasında Katılımcılık konusunda çalışmış 12 yazar arasındaki ilişkiler görselleştirilmiştir. Haritada, bir yazarın minimum 2 çalışmaya sahip olması ve bir yazarın çalışmalarına en az 2 atıf yapılması şartlarına göre oluşturulmuştur. Toplamda 20 yazarın değerlendirildiği bu haritada, yazarların yayın sayısına göre dairelerin büyüklükleri belirlenmiştir. Aynı projelerde çalışan yazarların daireleri aynı renkte gösterilirken, aralarındaki çizgiler bu yazarların karşılıklı ilişkilerini temsil etmektedir. Bu yöntem, katılımcılık konusundaki akademik işbirliklerini ve ağları görsel olarak anlamamıza yardımcı olmak üzere kullanılmıştır. Bu görsel analiz, kentsel açık yeşil alan planlaması ve katılımcılık alanındaki işbirliklerini ve yazarların birbirleriyle olan ilişkilerini daha iyi anlamamızı sağlamaktadır. Merkezi konumda olan Sarah Bekessy, 2 çalışma ile %2.128 katkıya sahiptir ve Caty OK ise 3 çalışma ile %3.191 katkı sağlamıştır. Özellikle 2017 yılında diğer yazarlara önemli katkıları olan ve güçlü ilişkilere sahip bir yazar olarak öne çıkmaktadır. Bekessy’nin çalışmalarının kentsel planlama süreçlerinde katılımcılık yöntemleri üzerine odaklandığı ve bu alandaki en güncel bilgileri sunarak literatüre önemli katkılarda bulunmaktadır. OK’nin çalışmalarının, kentsel alanlardaki katılımcılık süreçlerini ve sürdürülebilir planlama stratejilerini anlamamıza büyük bir katkı sağladığı öne çıkmaktadır.

Şekil 8. Kentsel Açık Yeşil Alan Planlaması ve Katılımcılık Konulu Araştırmaların Yazarlar Bazında Dağılımının Bibliyometrik Ağ Analizi

Kentsel Açık Yeşil Alan Planlamasında Katılımcılık konusunda çalışma yapan ülkelerin ağ haritası oluşturulmuştur (Şekil 9). Şekilde, dairelerin renkleri ülkeleri temsil etmektedir ve aynı renkteki daireler aynı kümeyi ifade eder. Bu görsel, ülkelerin birbirlerine yaptıkları atıfları, yayın sayılarını ve birlikte çalışmalarını göstermektedir. Her ülke için en az “2 çalışma ve en az 2 atıf ” kriterleri kullanılarak elde edilen verilerle oluşturulmuştur. Bu ağ haritası, kentsel açık yeşil alan planlaması alanındaki ülkeler arası işbirliklerini ve ilişkileri anlamamıza yardımcı olmak amacıyla kullanılmıştır. Daireler arasındaki bağlantılar, ülkelerin birbirlerine yaptıkları atıfları ve ortak çalışmalarını göstermektedir. Renkler, benzer araştırma alanlarına sahip olan ülkeleri gruplandırmada bize

rehberlik etmektedir. Bu görsel analiz, kentsel planlama alanında küresel düzeydeki işbirliklerini ve eğilimleri anlamamıza katkı sağlamaktadır. Toplamda 62 ülke bu kriterleri karşılamaktadır. Şekildeki üç farklı renkteki kümelenmeler, ülkeler arasındaki farklı ilişkileri ve işbirliklerini temsil etmektedir. Mor renkle gösterilen birinci kümede “Malezya” bulunurken, yeşil renkle gösterilen ikinci kümede “Avustralya” ve sarı renkle gösterilen üçüncü kümede ise “Türkiye, İsrail, Finlandiya, İtalya” gibi ülkeler yer almaktadır. En büyük yeşil halka, Avustralya’nın en fazla işbirliği yaptığı ülke olduğunu göstermektedir. Bu görsel, ülkeler arasındaki işbirliği ve ilişkilerin yoğunluğunu görsel olarak yansıtmaktadır.

Şekil 9. Kentsel Açık Yeşil Alan Planlaması ve Katılımcılık Konulu Araştırmaların Ülkeler Bazında Yayın Dağılımının Bibliyometrik Ağ Analizi

Bu görsel, ülkeler arasındaki karmaşık ilişkileri ve yoğun işbirliklerini anlamak adına değerli bir kaynak sunmaktadır. Çalışmanın büyüklüğü ve karmaşıklığı göz önüne alındığında, bu analiz, kentsel açık yeşil alan planlamasındaki küresel eğilimleri anlamak, başarı hikayelerini vurgulamak ve gelecekteki işbirliklerini öngörebilmek adına önemli bir katkı sağlamaktadır.

Kentsel açık yeşil alan planlaması ve katılımcılık konularında gerçekleşen uluslararası işbirlikleri, önemli bir bilgi alışverişini teşvik ederek küresel düzeydeki bu alanlarda etkili bir gelişimi desteklemektedir. Bu işbirliklerinin en önemli yönleri arasında ortak araştırma projeleri yer almaktadır; birden fazla ülkenin katılımıyla gerçekleşen bu projeler, yeni bilgilerin keşfedilmesine ve uygulanmasına önemli katkılarda bulunmaktadır. Aynı zamanda, çeşitli ülkelerden gelen araştırmacılar arasında ortak yayınlar, bilimsel literatüre değerli katkılarda bulunarak alanın gelişimine öncülük etmektedir. Ülkeler arası atıflar, bir ülkenin diğer ülkelerin araştırmalarına olan etkileşim düzeyini yansıtarak önemli bir işbirliği göstergesi oluşturur. Konferans ve seminerlere birlikte katılım, bilgi alışverişi için önemli bir platform sağlarken, eğitim programları aracılığıyla uzmanlar arasında bilgi transferi ve deneyim paylaşımı gerçekleşmektedir. Pek çok ülke ve uluslararası yapılanma kentsel açık ve yeşil alan planlaması kapsamında rehber niteliğinde altlıklar geliştirmektedir. Örneğin İngiltere’nin Londra kenti için ‘Açık Alan Stratejisi’ raporunda açık ve yeşil alanların korunması, yönetilmesi, planlanması kapsamında tüm halkın nitelikli ve erişilebilir açık alanların oluşturulmasına ilişkin, ulaşım, ekonomik kalkınma, konut, kültür politikaları, sosyal ve

çevresel meselelerle coğrafi ve bölgesel stratejileri farklı temalar altında bir araya getiren plan kapsamında yapılan çalıştaylar tamamlanmış 100'ü aşkın yerel yönetim paydaşıyla yeniden görüşülerek Vizyon 2050 Ofisi olarak Londra Planı 2019 yeniden yayınlanmıştır (London Mayor, 2021). 2017 yılında Almanya'da gerçekleştirilen kapsamlı bir proje olan Almanya Doğa Koruma Federal Ajansı (BfN – Federal Agency for Nature Conservation), kentsel alanlarda yeşil altyapının önemini vurgulamış ve kentsel açık ve yeşil alan planlaması süreçlerini detaylı bir şekilde ele almıştır. Bu projenin sonuçlarına göre, fiziksel ve sosyal altyapının yanı sıra doğal, yarı doğal ve tasarlanmış yeşil alanların, ekosistem hizmetlerinin korunması ve biyoçeşitliliğin artırılması gibi konularda bireyler için büyük bir öneme sahip olduğu belirtilmiştir. Bu bulgular, kentsel açık ve yeşil alanların sadece fiziksel çevre için değil, aynı zamanda insan sağlığı ve çevresel sürdürülebilirlik açısından da hayati bir rol oynadığını vurgulamaktadır. Melbourne şehri 10 bölgeye ayrılmıştır ve her bölgede halka açık atölye çalışmaları yapılmıştır. Büyüyen bir şehre uyum sağlamak ve iklim değişikliğinin etkilerini azaltmak için dört yıllık eylem planı (2017'den 2021'e), şehri yeşillendirmeye özel sektör katılımını artırmaya odaklanmaktadır. Ülkemizdeki açık ve yeşil alanlarla ilgili sorunlardan biri ise yönetimsel temellidir. Çünkü açık ve yeşil alanlarla ilgili çok sayıda kurum/birim yetkilidir. Örneğin Tarım ve Orman Bakanlığı ormanlarla, mera, yaylak, kışlak ve kamuya ait otlak ve çayırlarla ve tarım alanlarıyla ilgili düzenlemelerde, Kültür ve Turizm Bakanlığı korunması gereken kültür ve tabiat varlıkları ile ilgili hususların düzenlenmesinde, Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı milli park, tabiat parkı, tabiat anıtı ve tabiatı koruma alanları ile ilgili düzenlemelerde Tarım ve Orman Bakanlığı ile birlikte yetkilidir ve bu kurumlar arasında mekansal planlama ve yetki bağlamında koordinasyonda eksiklikler bulunmaktadır. Merkezi yönetim ile yerel yönetimler (büyükşehir belediyeleri, belediyeler, il özel idareleri) arasında da benzer şekilde hem mekansal planlama hem de yönetimsel açıdan yeterince eşgüdüm sağlanamamakta ve her kurum yetkili olduğu açık ve yeşil alan tipolojisi (ormanlar, akarsular, tarım alanları, parklar, vb.) üzerinde çalışmalar yürütmektedir (Şenik ve Uzun, 2020). Bu kapsamda farklı illerde konuya ilişkin bir farkındalık oluşturulmuş olup, bazı projeler yürütülmeye başlanmıştır. Örneğin İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından başlatılan ve sürdürülen "İzmir Yeşil Alt Yapı Stratejisi", İstanbul Büyükşehir Belediyesinin başlatmış olduğu ve muhtemelen sürdüreceği "İstanbul Yeşil alanlar çalıştay" ve sonrasında yapılacak çalışmalar, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından 2019 yılında hazırlıkları başlatılan ve 2024 de sürdürülecek olan "Kocaeli Sürdürülebilir Bütüncül Yeşil Alan Sistemleri ve Kıyı Alan Kullanımları Projesi" ülkemizdeki peyzaj planlama dolayısıyla açık ve yeşil alan sistemlerine ilişkin farklı yaklaşımların geliştirilmesini sağlayacaktır (Uzun, 2020). Ayrıca yerel yönetimler politika kurulu tarafından "belediyeler için yeşil altyapı rehberi" hazırlanmıştır. Bu rehberin temel amacı yerel yönetimlere mekansal planlama ve uygulama süreçlerini Yeşil Altyapı yaklaşımıyla ele almalarına rehberlik etmektir. Bu rehber, teorik ve pratik düzeyde adımlar sunarak, farklı mekansal seviyelerde, yani bölgesel ölçekten, kentsel ve mahalle ölçek düzeylerinde çok işlevli, ekolojik ve toplumsal açıdan kapsayıcı ağlar oluşturmayı amaçlamaktadır. Bu ağlar, biyolojik çeşitliliği koruma, iklim değişikliği ile uyum sağlama ve yeşil ekonominin teşvik edilmesi gibi çeşitli kentsel politika hedeflerine katkı sağlamak mümkün olacaktır.

SONUÇ:

Bu çalışmanın temel amacı, Kentsel Açık Yeşil Alan Planlaması ve Katılımcılık konularını bir arada toplayan yayınları tanımlamayıp inceleyip tespit etmek ve ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda, 1998 ile 2022 yılları arasında Web of Science veri tabanında yayınlanmış 91 makale bibliyometrik analiz yöntemi ile incelenmiştir. Bu analiz, bu yayınların farklı özelliklerini ortaya koymak ve görselleştirmek için VOSviewer yazılımını kullanmıştır. Ayrıca, Kentsel Açık Yeşil Alan Planlaması ve Katılımcılık ile ilgili küresel düzeyde sistematik bir inceleme ve analiz sunarak, etkili yazarları, ülkeleri, ortak yazarları ve anahtar kelimeleri tanımlamıştır. Bu çalışmanın sonuçları, bu iki önemli konuyu bir araya getiren literatür hakkında kapsamlı bir bilgi sunmaktadır. Çalışmanın sonuçlarına göre, kentsel

açık ve yeşil alan planlaması ile katılımcılık konularında uluslararası literatürde belirgin bir artış yaşandığı ve bu konudaki araştırmaların özellikle 2020-2021 yıllarında yoğunlaştığı gözlemlenmiştir. Bu dönemde 15 makale ile en yoğun çalışmaların gerçekleştirildiği belirlenmiştir. Ayrıca, "Elsevier" 34 çalışma ile en fazla yayına ev sahipliği yaptığı ve bu alandaki önemli bir kaynak olduğu ortaya çıkmıştır. Ülkeler bazında incelendiğinde, Avustralya ve Çin'in öne çıkan ülkeler olduğu, Türkiye'nin ise 8 çalışma ile 9. sırada yer aldığı tespit edilmiştir. Bu durum, kentsel açık ve yeşil alan planlaması ile katılımcılık konularında küresel bir perspektifin olduğunu ve farklı coğrafyalardan katkıların geldiğini göstermektedir. İncelenen çalışmaların bulguları, kentsel açık ve yeşil alan planlaması ile katılımcılık konularında elde edilen sonuçları daha geniş bir perspektiften değerlendirmek adına çeşitli tartışma noktalarına odaklanabilmektedir. Bu çalışmaların amaçları açısından değerlendirildiğinde, çoğu çalışmanın kentsel açık ve yeşil alanlardaki planlama süreçlerinde katılımcılığı artırmayı, bu alanlara etkin ve çeşitli katılarda bulunmayı hedeflediği gözlemlenmiştir. Bu amaçlar, kentsel planlama süreçlerinde toplumsal çeşitliliği ve katılımcılığı teşvik etme çabalarının önemini vurgulamaktadır. Ayrıca, bu çalışmaların açık ve yeşil alanların planlanması sürecinde katılımcılığa dair elde ettikleri sonuçlar, hangi yöntem ve stratejilerin daha etkili olduğu, paydaşların ne tür katılarda bulunduğu gibi konularda daha derinlemesine bir değerlendirmeyi gerektirebilir. Belki de başarılı örnekler ve uygulama stratejileri üzerine odaklanarak, kentsel planlama süreçlerinde katılımcılığın artırılmasına yönelik daha iyi anlayışlar geliştirmek mümkündür. Kullanılan materyal ve yöntemler bağlamında, bu çalışmaların hangi veri kaynaklarına dayandığı, hangi analitik yöntemlerin kullanıldığı ve bu yöntemlerin gücü veya sınırlılıkları gibi konuları tartışmak, bu alanda gelecekte yapılacak araştırmalar için önemli ipuçları sağlamaktadır. Son olarak, bu çalışmaların karşılaştığı sınırlılıkların ortaya konması, bu alandaki zorlukları anlamak ve gelecekteki araştırmacılara rehberlik etmek açısından önemlidir. Belki de metodolojik veya konuyla ilgili sınırlılıkları aşma yolları üzerine düşünmek, kentsel planlama süreçlerinde katılımcılığı daha etkili hale getirebilecek yeni stratejilere ışık tutmaktadır.

Türkiye'de Kentsel Açık Yeşil Alan Planlaması ve Katılımcılıkla ilgili makalelerin eksik olduğu saptanmıştır (Kaya ve Uzun, 2024). Ayrıca katılımcılık ve yeşil alan planlaması arasındaki yasal ve yönetsel çerçevenin de yeterli olmadığı, farklı ortamlarda dile getirilmektedir. Yayınların fazla olduğu ülkelerdeki çalışmaların irdelenmesi ve ülkemize uygun olanlarının aktarılması bunun özellikle kamu kurum ve kuruluşları ile Üniversiteler arasında katılımcı bir anlayışla gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Pandemi dönemi, kentsel açık yeşil alan planlaması ve katılımcılık çalışmalarının önemini daha iyi anlamamıza katkı sağlamıştır. Bu dönem insanların şehirlerdeki açık ve yeşil alanlara olan talebini artırmış ve bu alanların sadece rekreasyon alanları olmanın ötesinde sağlık, huzur ve toplumsal bağlamda önemli işlevlere sahip olduğunu ortaya koymuştur.

Katılımcılık ise, pandemi döneminde karar alma süreçlerinde ve kentsel planlama uygulamalarında daha fazla vurgu kazanmıştır. Halkın, bu süreçlerde daha aktif bir rol oynaması ve ihtiyaçlarına daha iyi yanıt alabilmesi, kentsel açık yeşil alanların etkili bir şekilde tasarlanması ve yönetilmesi için kritik bir unsur olmuştur. Pandeminin getirdiği belirsizlikler ve değişen ihtiyaçlar, katılımcılığın esnek ve duyarlı bir şekilde uygulanmasını gerektirmiştir. Ayrıca, pandemi süreci, insanların açık ve yeşil alanlara duydukları ihtiyacın yanı sıra, bu alanların adaletli bir şekilde dağıtılması ve herkesin eşit bir şekilde faydalanabilmesi gerekliliğini de ortaya çıkarmıştır. Bu noktada katılımcılık, farklı toplumsal grupların ihtiyaçlarını anlama ve planlama süreçlerine etkin bir şekilde dahil olma imkanı tanıyarak, kentsel açık yeşil alanların adil ve sürdürülebilir bir şekilde yönetilmesine katkı sağlamıştır. Bu dönemde, sürdürülebilirlik gibi popüler bir kavramla ilgili çalışmaların artması gerekliliği ortaya çıkmıştır. Ancak bu artış sadece bilimsel ve teorik açıdan değil, aynı zamanda ulusal, bölgesel ve yerel düzeyde uygulama örnekleriyle de desteklenmelidir. Bu uygulamalar, teorik çalışmaların sahadaki etkilerini gösterme ve gerçek dünyadaki sorunlara pratik çözümler sunma açısından büyük bir öneme sahiptir. Bu nedenle, Kentsel Açık Yeşil Alan Planlaması ve Katılımcılık çalışmalarının hem akademik

hem de uygulama alanlarında daha fazla ilerlemesi ve zenginleştirilmesi gerekmektedir. Kentlerin farklı ölçeklerde Açık ve Yeşil Alan Planlarının yapılması ve uygulamaya geçilmesi önümüzdeki yılların daha yaşanabilir ve sürdürülebilir olması için bir gerekliliktir. Ayrıca dirençli kentlerin oluşturulmasında da bölgesel ve yerel Açık ve Yeşil Alan Planlarının yapılması, mekansal planlara aktarılması önemli bir katkı sağlayacaktır. Açık ve yeşil alanların ilgili olduğu katılımçılık, sağlık, rekreasyon vb. konularda araştırmaların artırılması ve rehberlerin hazırlanması ile birlikte uygulanmasına yönelik çalışmalar sürdürülebilir ve yaşam konforunun yüksek olduğu çevrelerde yaşamamız için gereklidir.

Etik Standart ile Uyumluluk

Çıkar Çatışması: *Yazarlar, kendileri ve/veya diğer üçüncü kişi ve kurumlarla çıkar çatışmasının olmadığını veya varsa bu çıkar çatışmasının nasıl oluştuğuna ve çözüleceğine ilişkin beyanlar ile yazar katkısı beyan formları makale süreç dosyalarına ıslak imzalı olarak eklenmiştir.*

Etik Kurul İzni: *Bu çalışma için etik kurul iznine gerek yoktur. Buna ilişkin ıslak imzalı etik kurul kararı gerekmediğine ilişkin onam formu sistem üzerindeki makale süreci dosyalarına eklenmiştir.*

Finansal Destek: *Yoktur.*

KAYNAKÇA

- Akinci, G. (1981). Kentiçi Açık ve Yeşil Alan Standartları Denemesi. Ders Notları. Ankara Üniversitesi.
- Aall, C. (2000). "Municipal Environmental Policy in Norway: From 'mainstream' policy to 'real' Agenda 21", Local Environment, Nov. 2000, Vol. 5, Issue 4, p. 451, s.458-460.
- Bell, S. (2010). Forest Recreation and Nature Tourism. COST Action E33 (FORREC), European Forum on Urban Forestry, Hameenlinna, Finland, June 2008. Urban Forestry & Urban Greening, 9(2), 69-112.
- Benedict, M. A., McMahon, E.T. (2006). Green infrastructure, Washington: Island Press.
- Berdejo-Espinola, V., Suárez-Castro, A. F., Amano, T., Fielding, K. S., Oh, R. R. Y., Fuller, R. A. (2021). Urban green space use during a time of stress: A case study during the COVID-19 pandemic in Brisbane, Australia. People and Nature, 3(3), 597-609.
- BfN (Federal Agency for Nature Conservation), (2017). Urban GreenInfrastructure, A Foundation of AttractiveandSustainableCities. Pointersformunicipalpractice. Berlin City of Melbourne, 2020. ExploreMelbourne's Urban Forest. Available at: <http://melbourneurbanforestvisual.com.au/> [erişim: 28.11.2023].
- Brodie, E., Cowling, E., Nissen, N., Paine AE., Jochum V., Warburton, D. (2009). Understanding Participation: A literature review, London, Involve, Institute for Volunteering Research, and NCVO.
- Cartwright, K. S., Mitten, D. (2017). Examining the influence of outdoor recreation, employment, and demographic variables on the human-nature relationship. Journal of Sustainability Education, 12, 1-20.
- Cheshire, A. (2004). The Role of Urban Parks for The Sustainable City, Landscape and Urban Planning, 68: 129-138.

- Coutts C, Hahn M. (2015) Green Infrastructure, Ecosystem Services, and Human Health, *International Journal of Environmental Research Public Health* 12, 9768-9798; doi:10.3390/ijerph120809768
- Çıvak, B., Oktay, E. (2021). Boş Zaman ve Rekreasyon Konulu Lisansüstü Tezlerde Araştırma Paradigması Eğilimi. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 9(3), 2186- 2202.
- Donthu, N., Kumar, S., Mukherjee, D., Pandey, N., Lim, W. M. (2021). How to conduct a bibliometric analysis: An overview and guidelines. *Journal of Business Research*, 133(20), 285-296.
- DPT; Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007). Kamuda İyi Yönetişim Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Ankara, 2007.
- Dwyer, J.F., McPherson, E.G., Schroeder, H.W., Rowntree, R.A. (1992). Assessing the benefits and costs of the urban forest. *Journal of Arboriculture*, 18(5)
- Ellegaard, O., Wallin, J. A. (2015). "The Bibliometric Analysis of Scholarly Production: How great is the Impact?", *Scientometrics*, 105(3), 1809-1831.
- European Union, (2023). Green Paper on Urban Environment. <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/0e4b169c-91b8-4de0-9fed-ead286a4efb7/language-en>. [erişim: 18.10.2023].
- Friedman, Y., Lee, T. (2017). Cities taking action. http://100resilientcities.org/wpcontent/uploads/2017/07/WEB_170720_Summit-report_100rc-1.pdf. [erişim: 24.10.2023].
- Kaplan, R., Kaplan, S. (1989). *The Experience of Nature: A Psychological Perspective*. Cambridge University Press.
- Keleş, R., Erbay, Y. ve Görmez, K. (2020). *Yerel Temsil ve Katılım*. Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.
- Kitchen, T., Whitney, D. (1997). Local Authority/Academic Collaboration and Local Agenda 21 Policy Processes, *Journal of Environmental Planning&Management*, Sept. 1997, Vol. 40, Issue 5, p. 465, s.648-672.
- Leridon, H. (2020). World population outlook: Explosion or implosion? [Population mondiale Vers une explosion ou une implosion?]. *Population & Societies*, 573(1), 1-4.
- Lynch, K. (1960). *The Image of the City*. Cambridge, MA: MIT Press.
- London Mayor (2021).The London Plan, The Spatial Development Strategy For Greater London, https://www.london.gov.uk/sites/default/files/the_london_plan_2021.pdf [erişim: 25.04.2023].
- McBurney, M. K., Novak, P. L. (2002). What is bibliometrics and why should you care. In *Proceedings. IEEE international professional communication conference* (pp. 108-114). IEEE
- Morris, S., DeYong, C., Wu, Z., Salman, S. Yemenu, D. (2002). DIVA: A Visualization System for Exploring Document Databases for Technology Forecasting. *Computers and Industrial Engineering*, 43(4), 841-862.
- OECD, (2001) *Citizens as Partners OECD Handbook: Information, Consultation and Public Participation*. Ortaklarımız Olarak Vatandaşlar OECD Rehberi: Bilgi, Danışma ve Kamu Katılımı,

<https://www.internationalbudget.org/wp-content/uploads/Citizens-as-Partners-OECD-Handbook.pdf>. [erişim: 25.01.2023].

- Olive, R., Wheaton, B. (2021). Understanding blue spaces: Sport, bodies, wellbeing, and the sea. *Journal of Sport and Social Issues*, 45(1), 3-19.
- Özbilen, A., 1991. Kentiçi Açık Alanlar ve Dağılımı, Tarihi Eserler ve Gelişen Yeni Yapılaşma. K.T.Ü. Orman Fakültesi, Genel Yayın No:155, F.Y.N: 17, Trabzon, 1991.
- Pektaş, E.K, Akın, F. (2010). Avrupa Kentsel Şartları Perspektifinde Bir Kentli Hakkı Olarak “Katılım Hakkı” Ve Türkiye. *Afyon Kocatepe Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi*, c. XII, s.II, 2010, ss. 30-36.
- Petters, K., Elands, B., Buijs, A. (2009). Social interactions in urban parks: Stimulating social cohesion. *Urban Forestry&Urban Greening Volume 9, Issue 2, Pages 93-100*.
- Rakhshandehroo, M., Yusof, M., (2014). Establishing new urban green spaces classification for Malaysian cities. *İçinde IFLA Asia Pacific Congress (pp. 1–13)*. Kuching.
- Reuters, T. (2017). “Bilgi Ağı- Gerçek Gerçekler- IP ve Bilim- Thomson Reuters”. 2017-02-24 tarihinde kaynağından arşivlendi. Erişim tarihi: 24 Şubat 2017. https://en.wikipedia.org/wiki/Web_of_Science#cite_note-Web_of_Science-2014-12 “Genel Bakış- Web of Science” (Tanıtım dilinden derlenen kapsama genel bakış.).
- Thomson Reuters. 2010. 2010-06-23 alındı. https://en.wikipedia.org/wiki/Web_of_Science#cite_note-Web_of_Science-2014-12
- Saadi, D., Schnell, I., Tirosh, E., Basagaña, X., Agay-Shay, K. (2020). There’s no place like home? The psychological, physiological, and cognitive effects of short visits to outdoor urban environments compared to staying in the indoor home environment, a field experiment on women from two ethnic groups. *Environmental research*, 187(20), 109.
- Salmón, C., Camacho, O., Caldelas R. (2014). The Identification and Classification of Green Areas for Urban Planning Using Multispectral Images at Baja California, Mexico, Faculty of Architecture and Design, Universidad Autónoma De Baja California, México Division of Science and Arts for Design, Universidad Autónoma Metropolitana, México *WIT Transactions on Ecology and The Environment*, Vol 191, www.witpress.com, ISSN.
- Sengupta, I. N. (1992). *Bibliometrics, Informetrics, Scientometrics and Librametrics: An Overview*. *Libri*, 42(2), 75-98.
- Smith, N., Georgiou, M., King, A. C., Tiegies, Z., Webb, S., Chastin, S. (2021). Urban Blue Spaces and Human Health: A Systematic Review and Meta-Analysis of Quantitative Studies. *Cities* 119(20), 1-12.
- Stevens, R.E. (1953). “Characteristics of Subject Literatures”, Chicago: American College and Research Library Monography Series 7.
- Şenik, B., Uzun, O. (2020). Kentsel Açık Ve Yeşil Alan Planlamasında “Karakter/Yoğunluk/Standart/Yönetmelik Yapı” Yaklaşımı. *İstanbul Senin İstanbul Yeşil Alanlar Çalıştayı*. ss.170-186.

Tranfield, D., Denyer, D., Smart, P. (2003). Towards a methodology for developing evidence-informed management knowledge by means of systematic review. *British journal of management*, 14(3), 207-222.

Uzun, O. (2020). Açık ve Yeşil Alan Sistem Planlamasının Yasal ve Yönetimsel Yapı Açısından Değerlendirilmesi. *İstanbul Senin İstanbul Yeşil Alanlar Çalıştayı*. ss. 26-307-319:

Ünlü T. (2018). "DeğişKent" Değişen Kent, Mekân ve BiçimTürkiye Kentsel Morfoloji Araştırma Ağı II. Kentsel Morfoloji Sempozyumu. ISBN: 978-605-80820-1-4

Yersüren, S., Özel, Ç. H. (2020). Boş zaman ve rekreasyon konulu tezler üzerine bibliyometrik bir çalışma. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 1139-1159.

Yener, Z., Arapkirlioğlu, K. (1996). Avrupa Kentsel Şartı. İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü Yayını, Ankara.

Zahedi, S., Karimi, K. (2018). Citizen Engagement in Urban Green Space Planning: A Case Study of Tehran, Iran. *Cities*, 76, 103-113.

EXTENDED SUMMARY

Research Problem:

This study aims to compile and examine international research that addresses both urban open and green space planning and the concept of participation. The aim is to present the current state of research in this field and contribute to academic literature by identifying several important characteristics of these studies.

Research Questions:

1. What are the major themes and trends in the international literature on urban open and green space planning?
2. How is the concept of participation approached in the context of urban open and green space planning in international studies, and what approaches and perspectives stand out in these works?
3. In which countries and regions are these types of studies concentrated, what topics and themes stand out in these studies, and which methodologies and approaches are frequently utilized?

Literature Review:

The literature on urban open and green space planning along with participation encompasses a significant research area that aims to enhance the sustainable development of cities and improve the quality of life for individuals. Studies in this field focus on how participation can be facilitated in the processes of designing and managing urban spaces, emphasizing effective methods for individuals to actively engage with their environments and be part of decision-making processes. Additionally, the literature explores various policies and strategies related to the planning of urban open and green spaces, serving as a valuable knowledge source for sustainable urbanization and environmental quality. This literature covers diverse applications in different geographical regions, contributions from researchers in various disciplines, and current developments in urban planning processes.

Methodology:

The study's dataset comprises publications containing keywords related to Urban Open Green Space Planning and Participation, published in the Web of Science (WOS) database from 2010 to 2022. The methodology employed follows a three-stage bibliometric analysis method previously applied by Tranfield et al. (2003), encompassing the planning, execution, and reporting/publication of findings. In this context, an examination of

studies published between 2010 and 2022 related to urban open and green space planning and participation was conducted.

Findings:

The findings of this study provide a comprehensive assessment of international research on urban open and green space planning in conjunction with the concept of participation. A total of 91 articles were examined using bibliometric analysis, revealing distinctive features of these studies across various parameters. The results encompass the countries and regions where these studies are concentrated, prominent themes, methodologies employed, and the outcomes related to the concept of participation. Examining the geographical distribution of international studies on participatory urban open and green space planning makes it possible to determine which countries are more active in this field and have taken on leading roles. The identification of the main themes and critical issues in the examined studies allows for obtaining findings on which topics are more prominent in the literature and around which titles participation in planning processes is concentrated. Among the notable findings is the concentration of research in the fields of landscape and city planning, urban forestry, urban greenery, and sustainability. Additionally, it was determined that studies in the realm of urban open and green space planning with participation predominantly occur in the disciplines of urban studies, environmental studies, and regional city studies. Relationship between urban open and green space planning and participation: The literature demonstrates that participation plays a significant role in the planning and management of urban open and green spaces. Participation encourages active involvement of local residents, civil society organizations, and other stakeholders in the planning processes. Social and environmental impacts: The implementation of participation in urban open and green space planning can enhance social equity, reinforce the sustainability of green areas, and improve urban quality of life. Participatory planning processes can stimulate greater public ownership of these spaces. Policies and regulations: Many countries and cities have adopted policies and regulations that promote participation in urban open and green space planning. These policies and regulations contribute to the proliferation of participation and support sustainable urban development. In conclusion, the relationship between urban open and green space planning and participation is recognized as a significant research area in international literature. Participatory planning processes have the potential to contribute to more sustainable and people-centric urban environments. Future research should delve deeper into the effectiveness of participation methods and their applicability in various cultural and regional contexts. Planning and implementing Open and Green Space Plans for cities at different scales in the coming years is a necessity for creating more livable and sustainable urban environments. Additionally, the development and implementation of regional and local Open and Green Space Plans are crucial for building resilient cities, contributing significantly to spatial plans. The enhancement of research in areas related to participation, health, recreation, etc., concerning Open and Green Spaces, along with the preparation and implementation of guidelines, is essential for living in environments with high sustainability and quality of life. In the future, it is essential to prioritize efforts towards increasing research in areas related to Open and Green Spaces and translating these findings into practical applications. These initiatives will contribute to the creation of urban environments that are not only sustainable but also conducive to a high quality of life.

The methodologies commonly used in participatory-focused urban open and green space planning studies, along with determining the analytical methods and data collection tools preferred by researchers, have been outlined. Additionally, trends in participatory planning studies over time can be analyzed. In this context, it is possible to determine the years in which such studies have increased or decreased, as well as changes and developments in the topics.

These findings contribute to a better understanding of global research trends in this field and the overall development of the area. Furthermore, this study provides a comprehensive overview of the literature on urban open and green space planning with participation, shedding light on potential directions for future research.

Results and Conclusions:

This research aimed to systematically review international studies that integrate urban open and green space planning with the concept of participation. The findings reveal a profound interaction between these two crucial topics, emphasizing their significant impact on urban environmental management and participatory decision-making processes. Urban open and green space planning contributes not only to environmental sustainability but also to the social and psychological well-being of communities. These areas provide various opportunities by allowing people to engage with nature, discover natural attractions, acquire knowledge about ecosystems, and facilitate the spread of positive effects. Bibliometric analysis has unveiled the characteristics of international literature on this subject, highlighting important relationships among specific disciplines, publishers, and countries. This information provides a crucial foundation for researchers, planners, and policymakers to understand global collaborations and interactions in urban open and green space planning with participation. Future studies should focus on developing more effective participation strategies in urban planning processes, integrating technological innovations, and deepening our understanding of the positive effects of urban open and green spaces on communities. These steps are essential for the construction of sustainable and livable cities in the future.